

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مؤسسه مطالعات و تحقیقات
اجتماعی دانشگاه تهران

مجموعه کتاب «مسئولیت اجتماعی شرکتی منطقه آزاد چابهار»

جلد ۳

نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی (CSR)

منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

مجری مطالعات: حسین ایمانی جاجرمی

آذر ۱۳۹۲

موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی
دانشگاه تهران

نام کتاب: نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی (CSR) منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

مجری طرح: حسین ایمانی جاجرمی

رئیس شورای راهبری طرح: عبدالرحیم کردی

ناظر طرح: عبدالوهاب شهلای بر

همکاران طرح: رامین صفی یاری، کاظم رحیمی، آرش خاندل، طلا رستمی

ویراستار عمومی: فاطمه خاوری

نوبت چاپ: اول، آذر ۱۳۹۷

نشانی مجری: تهران - بلوار کشاورز - خیابان فرصت شیرازی - کوچه شاهد - پلاک ۸ -

واحد ۸ - موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱
مقدمه.....	۵
بخش اول: نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار.....	۷
منطقه آزاد چابهار و مسئولیت اجتماعی شرکتی.....	۹
فرایند انجام مطالعات و تدوین نظامنامه.....	۱۱
تعریف مفاهیم و واژگان نظامنامه.....	۱۲
اهمیت و ضرورت مسئولیت اجتماعی شرکتی.....	۱۴
معرفی مدل مفهومی مطالعات.....	۱۶
ارکان مسئولیت اجتماعی شرکتی در منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار.....	۲۰
عملکرد گذشته و فعالیت‌های منطقه آزاد چابهار در چارچوب مسئولیت اجتماعی شرکتی.....	۲۱
مسائل اجتماعی حوزه نفوذ منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار.....	۲۶
ساختار اجرایی نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی در منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار... ..	۳۱
چشم‌انداز و بیانیه مأموریت مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار.....	۳۴
اهداف کلان، اهداف خرد، راهبردها، سیاست‌های اجرایی و.....	۳۵
طرح‌های مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار.....	۳۵
سیاست‌های اجرایی و طرح‌های تحول درون‌سازمانی.....	۳۶
سیاست‌های اجرایی و طرح‌های مشتریان و شرکت‌های.....	۳۸
طرف قرارداد سازمان.....	۳۸
سیاست‌های اجرایی و طرح‌های جامعه محلی.....	۴۰
سیاست‌های اجرایی و طرح‌های حوزه محیط‌زیست.....	۴۵
بخش دوم؛ نظامنامه مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار.....	۴۷
چشم‌انداز و بیانیه مأموریت مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار.....	۴۹

اهداف کلان، اهداف خرد، راهبردها، سیاست‌های اجرایی و برنامه‌های مسئولیت اجتماعی

۵۰ بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار

۵۱ سیاست‌های اجرایی و طرح‌های درون‌سازمانی

۵۲ سیاست‌های اجرایی و طرح‌هایی برای مشتریان بنگاه‌های اقتصادی

۵۴ سیاست‌های اجرایی و طرح‌هایی برای جامعه محلی

۵۵ سیاست‌های اجرایی و طرح‌های حوزه محیط‌زیست

۵۶ شاخص‌های ارکان مسئولیت اجتماعی، بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار

پیشگفتار

سال‌ها است که امکان زیست تک ساحتی و محدود در حصارهای اندیشه‌ای، معنای خود را از دست داده است و در جهان شاهد رویکردهای جدیدی در موضوع راهبری فرایندهای توسعه هستیم که یکی از آن‌ها رویکرد مسئولیت اجتماعی شرکتی (CSR) است که از دهه ۱۹۵۰ توسط متفکران رشته مدیریت معطوف به عملکرد سازمان‌ها مطرح شد.

سازمان‌هایی که بنا بر مأموریت ذاتی‌شان تنها بر رشد و توسعه منافع و منابع زیر بنایی و اقتصادی خود تمرکز داشتند و محاسبه سود و زیان اقتصادی، محوری‌ترین شاخص ارزیابی عملکرد درون و برون دستگاهی‌شان محسوب می‌شد، در ابتدا تحت فشار مردم و سازمان‌های مدنی، دید خود را اندکی به فراتر از منافع صرف سازمان معطوف داشتند. ضرورت افزایش اعتبار سازمانی، پذیرفته شدن در تعاملات بین‌بخشی حکمرانی، ورود مؤثر در عرصه سیاست‌گذاری عمومی و تبادل اندیشه، تجربه و دستاوردهای سازمان‌های دیگر و مطرح شدن نظریه‌های جدید توسعه در آکادمی، آنان را به ضرورت حتمی و گریزناپذیر این الگوی حکمرانی و مشارکت سوق داد.

امروز دیگر به‌وضوح مشخص است که عمل سازمان‌ها بر محیط بیرونی تأثیر به‌سزایی خواهد داشت و نمی‌توان سود و زیان ناشی از عملکرد آن‌ها بر جامعه را نادیده گرفت. گرایش مسئولیت اجتماعی به سمت و سویی است که فواید اجتماع محلی و ملی در امتداد آن تعریف شده است. لذا تلاش بر این است که سود و زیان سازمان‌ها به گونه‌ای باشد که مردم هزینه اضافی متحمل نشوند. از آنجایی که عمل سازمان‌ها تأثیر عمده‌ای بر نظام اجتماعی دارد؛ بنابراین چگونگی فعالیت آن‌ها باید به گونه‌ای باشد که در اثر آن زیانی متوجه جامعه نشود و در صورت رسیدن زیان، ملزم به جبران آن باشند. امروزه این تعریف به ضرورت اثرگذاری مثبت و مؤثر سازمان بر مناطق پیرامونی نیز گسترش یافته است. چنان‌که در بسیاری از کشورها و همچنین نسبت چشمگیری از سازمان‌های داخلی، امروزه همه مدیران باید به کارهایی دست بزنند که مورد قبول جامعه و منطبق با ارزش‌های آن باشد.

جدا از مباحث نظری که در مورد تعریف و نیز ابعاد مسئولیت اجتماعی وجود دارد و پرداختن به آن‌ها مهم است، نقشه راه مسئولیت اجتماعی هر سازمانی باید با توجه به رسالت توسعه‌ای و فراگیری حوزه فعالیت و اقدام آن در سطح ملی و محلی، شناخت از جایگاه و اعتبار

آن در محیط اجتماعی، شناسایی مختصات ممکن آن سازمان با توجه به خصوصیات عام و خاص و سنجش برد اثرپذیری و اثرگذاری بر محیط پیرامونی برحسب تجربیات ملی و بین‌المللی تدوین شود.

تلاش‌هایی که شرکت‌ها در حوزه مسئولیت اجتماعی خود انجام می‌دهند، طیف وسیعی دارد و از سرمایه‌گذاری‌های مادی بر روی یک برند تا سیاست و تاکتیک‌های ارتباط دستانه با مشتری را در برمی‌گیرد. این تلاش در وهله نخست با چشم‌انداز مشارکت فعال در عرصه عمومی و ارتقاء سطح توانمندی و مهارتی جامعه محیطی صورت می‌پذیرد، اما موجب بهبود تصور عمومی جامعه نسبت به شرکت، افزایش پوشش رسانه‌ای نسبت به فعالیت‌های شرکت، افزایش مشارکت کارکنان، جذب و حفظ سرمایه‌گذاران، ایجاد محیط کاری آرام و مناسب برای فعالان اقتصادی و کارمندان شرکت، افزایش خلاقیت کارکنان و استفاده از ظرفیت و پتانسیل نیروهای برون‌سازمانی، می‌شود.

بر این اساس و با توجه به این مهم که هر فرد، گروه، سازمان یا نهادی مسئول رفتار خود و تأثیر بر محیط پیرامونی است، سازمان منطقه آزاد چابهار به‌عنوان سازمانی توسعه‌ای در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی و اولین سازمان در منطقه، برنامه‌ریزی و اقدام در حوزه مسئولیت اجتماعی را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین محورهای فعالیتی خود در دستور کار قرار داده است. مسئولیت اجتماعی این سازمان در دو سطح سازمان منطقه آزاد و بنگاه‌های اقتصادی حاضر و فعال در محدوده تعریف شده است.

منطقه آزاد چابهار به‌عنوان جدی‌ترین کانون فعالیت در چابهار (نقطه تلاقی دو سند مهم توسعه منطقه‌ای کشور یعنی توسعه سواحل مکران و توسعه محور شرق) به دلیل نقش استراتژیک و ژئوپلیتیک خود در منطقه، تأثیری اساسی بر اقتصاد و فضای اجتماعی، دانش و فناوری، تعاملات بین‌المللی، تقویت کریدورهای ارتباطی جنوب-شمال و شرق-غرب، مناسبات سیاسی و تجاری ایران در منطقه و توسعه بندری و حمل‌ونقل دارد و از آنجایی که مقیاس فعالیتش به سمت فرا سرزمینی می‌رود و روندی سریع دارد به‌طور حتم بر مناسبات و کنش‌های محلی در دو بخش فرهنگ و اجتماع نیز اثرگذار بوده و از این رهگذر آثار هزینه‌ای چشمگیری که بخشی از آن در همین ابتدای راه مشهود است، در پی خواهد داشت. پایداری توسعه مورد انتظار، نیازمند مشارکت حداکثری جامعه محلی با نگاه به مراقبت از محیط‌زیست است. مشارکت جامعه محلی

در شرایطی می‌تواند محقق شود که در کنار اراده و خواست متولیان توسعه، مشارکت دادن جامعه محلی مورد توجه قرار گیرد. مشاهدات عینی، به‌خوبی نشان می‌دهد که شاخص‌های توسعه و مشارکت‌پذیری جامعه، خصوصاً در حوزه‌های آموزش، بهداشت و توانمندی‌های مهارتی، مناسب نیست و این روند در سال‌های آتی به دلیل شکل‌گیری سایر کانون‌های فعالیتی در دو محور پیش گفته، با پیامدهای اجتماعی ناخوشایندتری همراه خواهد شد.

توسعه و امنیت پایدار، به‌عنوان پیش‌نیازهای ضروری امکان بهره‌گیری از فرصت‌های بی‌بدیل منطقه، نیازمند اقدامات اساسی، همه‌جانبه و عمومی توسط همه سازمان‌ها و بنگاه‌های فعال اقتصادی حاضر در منطقه است. با چنین رویکردی، مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد چابهار می‌تواند در نقش "پیشران فعالیت‌های اجتماعی در مدل توسعه درون‌زا" عمل نماید و ضمن کاهش حس نارضایتی و دغدغه نسبت به پیامدهای توسعه اقتصادی در فضای محلی، از احتمال گسست اجتماعات محلی از مجموعه اقدامات توسعه‌ای در آینده، پیشگیری نماید و پتانسیل بالقوه نیروهای بومی را احصاء و در راستای چرخه رشد اقتصادی، ارتقاء سطح آگاهی و توانمندی اعضای جامعه محلی فعلیت بخشد. چنین برهم‌کنشی جزء از راه تعامل پایدار و هدفمند ذی‌نفعان حوزه حکمرانی و سیاست‌گذاری با نیروهای اجتماعی و فعالان بخش مدنی میسر نخواهد بود که رویکرد مسئولیت اجتماعی جامع‌ترین و اجرایی‌ترین الگوی ممکن است.

نظامنامه مسئولیت اجتماعی منطقه آزاد، الگو و قاعده‌ای برای تحقق این مهم است که با تلاش موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، اولین نهاد علمی علوم اجتماعی در کشور و با مدیریت علمی جناب آقای دکتر حسین ایمانی جاجرمی تدوین گردیده است که وظیفه می‌دانم از زحمات ایشان و همکارانشان نهایت سپاس را داشته باشم. این نظامنامه بر پایه مطالعات و پایش میدانی منطقه شهری چابهار و مناطق همجوار و ضرورت‌های آتی توسعه، نیازمندی‌های مشارکت‌پذیری و حضور حداکثری جامعه و الزامات توسعه پایدار را به‌درستی استخراج و در قالب هدف، راهبرد، سیاست و برنامه به‌عنوان نقشه راه سازمان منطقه آزاد و شرکت‌های فعال در این مجموعه تدوین کرده است.

نظارت علمی بر اجرای فرایند مطالعاتی بر عهده جناب آقای دکتر عبدالوهاب شهلای بر بوده که بافهم عمیق ضرورت‌های فرهنگ و اجتماع بومی منطقه در فرایند توسعه، استراتژی مطالعه را تدوین نموده و بر یافته‌های تیم پژوهشی صحنه گذاشته‌اند که لازم می‌دانم از ایشان نهایت تشکر

را داشته باشم. در پایان، از همکارانم و نیز همه کسانی که در این اقدام ارزشمند یاریگر سازمان منطقه آزاد چابهار بوده‌اند قدردانی نموده و تلاش خواهیم نمود تا با اجرای صحیح این برنامه در جهت توسعه پایدار منطقه با رویکرد جلب مشارکت حداکثری جامعه محلی و مراقبت از محیط‌زیست، حرکت نماییم.

عبدالرحیم کردی

رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل

سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

مقدمه

از دهه‌های گذشته، منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار یکی از قطب‌های جذاب اقتصادی در سطوح بین‌المللی، منطقه‌ای و ملی در جنوب شرق ایران بوده است. پس از تأسیس منطقه آزاد چابهار و استقرار فعالیت‌های متعدد تجاری، صنعتی و خدماتی در محدوده آن، زیرساخت‌های توسعه‌ای مناسبی از نظر کالبدی، اجتماعی و اقتصادی به وجود آمده است که می‌توانند به‌مثابه پیشران‌های رونق اقتصادی-اجتماعی در سطوح محلی و نیز ملی عمل کنند.

توسعه در چابهار، همچون توسعه در جای دیگری، در کنار ایجاد فرصت‌های کاری منجر به تحولات جمعیتی و اجتماعی پرشتابی شده است که بدون توجه به آن‌ها آینده منطقه دچار چالش‌های اساسی خواهد شد. افزایش سریع جمعیت در منطقه شهری چابهار و رشد فزاینده شهرنشینی نامتوازن منجر به شکل گرفتن مسائل اجتماعی متعددی در حوزه نفوذ منطقه آزاد چابهار شده است که بازنگری در الگوهای گذشته توسعه و نیز برنامه‌ریزی برای ارتقاء شاخص‌های توسعه اجتماعی را می‌طلبد.

سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار به‌عنوان جدی‌ترین بازیگر توسعه منطقه تاکنون، موفقیت‌های چشمگیری داشته است اما تا رسیدن به سقف ظرفیت‌هایش مسیری طولانی در پیش دارد. استقرار رویکرد مسئولیت اجتماعی شرکتی در این سازمان یک نهادسازی جدید برای پابندی هر چه بیشتر به توسعه جامعه محلی و افزایش بهره‌وری منابع اختصاص داده شده در این حوزه است.

مسئولیت اجتماعی امری مدنی است و بدون آگاهی، مطالبه‌گری و همراهی مردم، اطمینانی برای محقق شدن آن وجود ندارد؛ بر همین اساس بر آن شدیم تا یافته‌های طرح مطالعاتی «تدوین نقشه راه و برنامه عملیاتی استقرار استراتژیک مسئولیت اجتماعی شرکتی در سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار» را در فرم و محتوایی ساده در سه جلد تنظیم و در اختیار عموم قرار دهیم. جلد اول به سه بحث نظریه‌ها و مدل‌های مسئولیت اجتماعی شرکتی، مطالعات موردی تطبیقی در ارتباط با مسئولیت اجتماعی در چندین منطقه آزاد حاشیه خلیج فارس و نیز گزارش عملکرد سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی در حوزه مسئولیت اجتماعی شرکتی، اختصاص داده شده است. جلد دوم به یافته‌های میدانی شامل مشاهدات میدانی، مصاحبه‌های عمیق با افراد گروه‌های مختلف و همچنین تحلیل ثانویه داده‌های آماری مرکز آمار و سالنامه‌های آماری

استانی می‌پردازد. در جلد سوم، نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی سازمان منطقه آزاد چابهار و شرکت‌های زیرمجموعه آن در قالب چشم‌انداز و مأموریت، اهداف کلان و خرد، راهبردها و سیاست‌ها و درنهایت، ارائه گستره‌ای از پروژه‌ها به تفکیک ارکان چهارگانه مسئولیت اجتماعی مدنظر قرار گرفته است. مجموعه حاضر، حاصل بیش از ۹ ماه مطالعه و بررسی میدانی در حوزه مسئولیت اجتماعی است که موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران آن را به انجام رسانده است و در قالب ۴ جلد گزارش مجزا در اختیار کارفرما قرار گرفته است.

برای انجام این مهم، موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران به‌عنوان مجری پروژه با مدیریت اینجانب اقدام به تشکیل تیم پژوهشی کرد. اعضای تیم دکتر سعید معیدفر (دکترای جامعه‌شناسی)، دکتر حسین ایمانی جاجرمی (دکترای جامعه‌شناسی توسعه)، دکتر مونا ولیک جزی (دکترای طراحی شهری)، کاظم رحیمی (کارشناس ارشد توسعه اجتماعی)، رامین صفی‌یاری (کارشناس ارشد توسعه اجتماعی)، آرش خان‌دل (کارشناس ارشد مدیریت)، عبدالطیف کاروانی (دانشجوی دکترای جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی)، طلال رستمی (کارشناس ارشد پژوهشگری) و فاطمه خاوری (کارشناس ارشد ادبیات) بود که از همکاری همه نامبردگان نهایت سپاس را دارم. هماهنگی‌های امور اداری پروژه را کارکنان بخش اداری موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، انجام دادند که از تک‌تک آن‌ها تشکر می‌کنم.

حسین ایمانی جاجرمی

رئیس موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران

بخش اول: نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی سازمان منطقه آزاد
تجاری-صنعتی چابهار

منطقه آزاد چابهار و مسئولیت اجتماعی شرکتی

توسعه منطقه‌ای با محوریت اقتصاد بدون توجه به جامعه محلی، محیط‌زیست و شاخص‌های کیفیت زندگی، توسعه ناپایداری است که در بلندمدت می‌تواند علیه خود تبدیل شود. در دهه‌های گذشته ادبیات توسعه پایدار و شاخص‌های آن معیارهایی برای بهبود پیامدهای منفی توسعه‌های صرف اقتصادی بود که به مرور دیدگاه‌ها و شاخص‌های عینی‌تر برای افزایش زیست‌پذیری و رضایتمندی شهروندان به کار بسته شد. یکی از دیدگاه‌های به روز و کارآمد در این حوزه مفهوم «مسئولیت اجتماعی شرکتی» CSR است. مسئولیت‌پذیری اجتماعی دستورالعملی برای کنترل، منشوری اخلاقی و تمرینی برای اظهار نظر صریح در زمینه عرضه خدمات از سوی سازمان و انتخاب صحیح و سرمایه‌گذاری اخلاقی روی مباحث سازمان است و در نهایت، پاسخگویی اجتماعی به توان و ظرفیت سازمان برای عمل و اقدام برای تحقق خواسته‌ها و انتظارات جامعه اشاره می‌کند.

با توجه به لزوم مشارکت تمامی ذینفعان حاضر در منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار در زمینه خدمت‌رسانی به جامعه محلی، حفظ محیط‌زیست، احترام به حقوق مشتریان و فراهم کردن فضای امن و بانشاط برای کارمندان، نظامنامه‌ای پیشرو با عنوان "نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار" تلاش دارد تا با تهیه برنامه لازم در زمینه‌های مطرح‌شده و همچنین امکان‌پایش آن، بستری برای مشارکت منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار و شرکت‌های مرتبط با منطقه آزاد در راستای مرتفع کردن مشکلات حوزه نفوذ مانند بیکاری، مهاجرت‌های بی‌رویه، مسائل محیط‌زیستی و ... تا افق زمانی مشخص این نظامنامه (۱۴۰۷)، شرایط بهتری مهیا شود. این نظامنامه براساس چارچوب مفهومی منتج از رهنمودهای استخراجی از مبانی نظری، تجارب موفق جهانی در زمینه مسئولیت اجتماعی شرکتی، اقدامات انجام‌گرفته منطقه‌ای آزاد و همچنین مشکلات و کمبودهای سرانه‌های خدماتی موجود در حوزه نفوذ منطقه آزاد تهیه‌شده است تا بدین‌وسیله بر یکپارچگی میان اقدامات فعلی و آینده تأکید شود.

لزوم هماهنگی میان اقدامات صورت گرفته منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار، شرکت‌های وابسته به این سازمان و نیز سایر سازمان‌های دخیل، انسجام‌بخشی و جهت‌دهی به

۱۰ | نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی (CSR) منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

اقدامات پراکنده صورت گرفته فعلی، اولویت‌بندی اقدامات صورت گرفته در حوزه مسئولیت اجتماعی شرکتی و تخصیص منابع مالی و معنوی متناسب با نیازسنجی‌های انجام شده و نیز پایش و نظارت بر اقدامات انجام گرفته در این حوزه از جمله اهداف تدوین نظامنامه حاضر است که اهمیت و ضرورت تهیه آن را نیز روشن می‌کند.

برهمین اساس، فرآیند تهیه نظامنامه دربردارنده ارزیابی وضعیت منطقه، تحلیل وضع موجود، بیانیه چشم‌انداز، راهبردها، سیاست‌ها و در نهایت برنامه‌های اجرایی بوده است.

فرایند انجام مطالعات و تدوین نظامنامه

مطالعات اقدام پژوهی تدوین نقشه راه و برنامه عملیاتی استقرار استراتژی مسئولیت اجتماعی در سازمان منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار که در نتیجه آن، نظامنامه مسئولیت اجتماعی در قالب این گزارش تنظیم شده است از ۶ مرحله به شرح شکل زیر تشکیل شده است.

نمودار شماره ۱: فرایند انجام مطالعات و تدوین نظامنامه

تعریف مفاهیم و واژگان نظامنامه

در این بخش واژگان کلیدی و تعاریف عملیاتی به کار رفته در نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار معرفی می‌شود.

- منطقه آزاد تجاری-صنعتی: منطقه آزاد تجاری، قلمرو معینی است که غالباً در محدوده داخل یک بندر یا در مجاورت آن قرار گرفته و در آن تجارت آزاد با سایر نقاط جهان مجاز شناخته شده است کالاها را می‌توان بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی از این مناطق صادر کرد یا به این مناطق وارد کرد و آن‌ها را برای مدتی در انبار ذخیره و در صورت لزوم، بسته‌بندی و مجدداً صادر کرد. کالاهایی که از منطقه آزاد تجاری به کشور میزبان وارد می‌شوند، حقوق و عوارض گمرکی مقرر را می‌پردازند. مناطق پردازش صادرات علاوه بر تسهیلات فوق، ابنیه و خدمات موردنیاز برای تولید، تبدیل مواد خام و کالاهای واسطه‌ای وارداتی به محصولات نهایی را با هدف صدور آن‌ها و برخی اوقات برای فروش در بازار داخلی به شرط پرداخت حقوق و عوارض گمرکی معمول فراهم می‌کنند؛ از این جهت منطقه آزاد، پردازش صادرات ناحیه صنعتی ویژه‌ای است که تولیدات آن جهت‌گیری صادراتی دارند. تسهیلات این مناطق برای جلب سرمایه‌گذاران خارجی و تسهیل استقرار آن‌هاست و معمولاً با مشوق‌های دیگری نیز همراه است.

- مسئولیت اجتماعی شرکتی: ترکیب داوطلبانه ملاحظات اجتماعی و محیطی در عملیات تجاری شرکت‌ها و روابط آن‌ها با گروه‌های ذینفع است. مسئولیت اجتماعی یکی از وظایف و تعهدات سازمان به منظور منتفع کردن جامعه است به نحوی که هدف اولیه سازمان؛ یعنی حداکثر کردن سود را صورتی متعالی ببخشد؛ بنابراین مسئولیت اجتماعی شرکتی، نوعی احساس تعهد به وسیله مدیران سازمان‌های تجاری بخش خصوصی است که آن‌گونه تصمیم‌گیری کنند تا در کنار کسب سود برای مؤسسه، سطح رفاه کل جامعه نیز بهبود یابد.

- توسعه پایدار: توسعه‌ای است که نیازهای زمان حال را برآورده کند، بدون آنکه توانایی نسل‌های آینده در برآورده سازی نیازهایشان را به خطر اندازد. دستیابی به اهداف اقتصادی و اجتماعی به گونه‌ای که در بلندمدت منابع نگه‌داری شوند، محیط‌زیست، محافظت شود و تندرستی و رفاه انسان‌ها تضمین شود.

- **چشم انداز:** چشم انداز سازمان به عنوان نظامنامه‌ای که یک سازمان برای بیان اهداف خود تعریف می کند، حاوی زیربنایی ترین بیانیه ارزش ها، آرمان ها و اهداف سازمان است. چشم انداز باید درک روشنی از اینکه سازمان امروز به کجا می رود و نیز نقشه جاده حرکت به سوی آینده را ارائه دهد. چشم انداز، یک افق درازمدت است که گامی جهانی را توصیف می کند که سازمان در آینده در آن فعالیت می کند.

- **مأموریت:** بیانیه مأموریت هر سازمان در واقع علت اصلی تشکیل و دلیل تأسیس آن است. مأموریت سازمان، مقصد اصلی و منحصر به فردی است که نوع، قلمرو عملیات، محصول و بازار سازمان را از دیگر سازمان ها متمایز می کند. این بیانیه شامل علت اصلی وجود سازمان، زمینه فعالیت آن، ذی نفعان و نوع خدمات یا محصولات آن است.

- **اهداف کلان:** در برنامه ریزی هدف کلان مقصد و منظوری است که برنامه به آن تمایل دارد و به سمت آن حرکت می کند. هدف کلان، مطلوبی بلندمدت و اغلب کیفی است که از ارزش ها و آمال جامعه سرچشمه می گیرد.

- **اهداف خرد:** وسیله ای برای رسیدن به هدف کلان است. اهداف خرد که از اهداف کلان منتج می شوند، ملموس، کوتاه مدت و کمیت پذیرند.

- **راهبرد:** عبارت است از طرح ها و برنامه های مدیریت برای کسب نتایج منطبق با رسالت و اهداف سازمان و وسیله ای برای رسیدن به اهداف و طرحی جامع، واحد و کامل برای رسیدن به اهداف است.

- **سیاست اجرایی:** اصول راهنمای حاکم بر راهبرد برای تحقق هدف است که حدود عمل را نیز مشخص می کند. سیاست ها و خط مشی ها ابزار دست یابی به اهداف سالانه هستند و در مرحله اجرای راهبرد نقش مهمی را ایفا می کنند. به عبارتی، مقصود، رهنمودهای انجام کار، مقررات و نحوه تخصیص منابع و رویه هایی است که سازمان برای دستیابی به اهداف اعلان شده و اجرای صحیح راهبرد استفاده می کند و در سطوح سازمانی، بخشی و وظیفه ای وضع و امکان سازگاری و هماهنگی میان بخش های سازمانی را به وجود می آورند.

- **طرح:** پیش بینی اقدامات اجرایی آینده.

- **پروژه:** طرح های دارای بودجه و زمان.

اهمیت و ضرورت مسئولیت اجتماعی شرکتی

در عصری که بخش زیادی از وظایف و نقش حاکمیتی دولت‌ها به شرکت‌های دولتی و نیز خصوصی واگذار شده است و چگونگی عملکرد آن‌ها تأثیری اساسی بر تمامی جنبه‌های زندگی مردم اعم از اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نیز سیاسی دارد. دیگر نمی‌توان توسعه پایدار را فقط از دولت‌ها مطالبه کرد، میزان تعهدی که شرکت‌ها به حقوق کارکنان و مشتریان، منافع جامعه محلی، حفاظت از محیط‌زیست، اخلاق عمومی و عدالت اجتماعی، بهداشت و آموزش‌های عمومی، رفاه اجتماعی و کیفیت زندگی دارند، سرنوشت توسعه را در جوامع رقم می‌زند. این پدیده باعث شده است که نقش اجتماعی شرکت‌ها در مرکز توجه نظریه اجتماعی و نیز جنبش‌های اجتماعی قرار گیرد. از منظری خردتر، اجتماعی کردن استراتژی تجاری، اقدامی به‌منظور خلق سرمایه اجتماعی برای شرکت‌هاست که منجر به افزایش بهره‌وری و نیز جلب رضایت جامعه‌ی حوزه‌ی نفوذ می‌شود. سرمایه اجتماعی، در کنار سرمایه‌های انسانی، مالی و اقتصادی، منبع باارزشی است که از طریق ارتقای اعتماد متقابل و مشارکت میان «انسان‌ها»، «انسان‌ها و سازمان‌ها» و «سازمان‌ها با سازمان‌های دیگر» برای شرکت‌ها خلق اعتبار می‌کند. در دیدگاه‌های سنتی مدیریت توسعه، سرمایه‌های اقتصادی، فیزیکی و انسانی مهم‌ترین نقش را ایفا می‌کردند؛ اما در حال حاضر گفته می‌شود برای تحقق توسعه بیشتر از آن چه به سرمایه اقتصادی، فیزیکی و انسانی نیازمند باشیم، به سرمایه اجتماعی نیازمندیم؛ زیرا بدون سرمایه اجتماعی، استفاده از دیگر سرمایه‌ها به‌طور بهینه انجام نخواهد شد. در جامعه‌ای که فاقد سرمایه اجتماعی است، سایر سرمایه‌ها ابتر مانده و کم بازده می‌شوند؛ از این‌رو، مدیرانی موفق‌اند که بتوانند درک درستی از اهمیت کارکرد سرمایه اجتماعی داشته باشند. استقرار مسئولیت اجتماعی شرکتی که تعهد دائمی و پیوسته یک سازمان یا بنگاه اقتصادی است و هدف آن کنترل و مدیریت پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و محیط‌زیستی اقدامات خود و کمک به جامعه‌ای است که در آن فعالیت می‌کند. استراتژی‌ای دوجانبه برای تعهد شرکت‌ها به وظایف حاکمیتی انتقال‌یافته به آن‌ها و نیز ارتقاء سرمایه اجتماعی‌شان است.

سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار که به‌منظور تسریع روند توسعه اقتصادی کشور از اوایل دهه‌ی ۱۳۷۰ در چابهار و در جوار دریای عمان تأسیس شد، ظرفیت نهادی و زیرساختی ویژه‌ای برای توسعه ملی و نیز منطقه‌ای است که توانسته است به‌مثابه‌ی نوعی پیشران توسعه،

تمرکزی در فعالیتهای خدماتی و نیز تولیدی را در بندر چابهار مستقر کند؛ اما برای محقق کردن اهدافی که در اسناد برای آن در نظر گرفته شده است و نیز قابلیت‌های راهبردی که دارد، مسیری طولانی در پیش دارد. این سازمان از زمان تأسیس تاکنون، متناسب با واقعیت‌های سیاسی-اقتصادی کشور و نیز جهت‌گیری‌های اصلی مدیران هر دوره، راهبردها و برنامه‌های متفاوتی را تعریف و اجرایی کرده است که واقعیت سازمانی و نیز خروجی‌های آن را شکل داده‌اند؛ البته نباید از این مهم غفلت کرد که عملکرد سازمان منطقه آزاد چابهار نه فقط متأثر از متغیرهای درون‌سازمانی بلکه همچنین متأثر از متغیرهای برون‌سازمانی و به‌طور خاص برنامه‌های توسعه‌ای محقق شده یا نشده دستگاه‌های عمومی دیگری است که وظیفه نقش‌آفرینی در توسعه ملی و منطقه‌ای را بر عهده دارند.

به نظر می‌رسد ریشه‌ی بخشی از مسائل اجتماعی شایع در حوزه نفوذ سازمان منطقه آزاد چابهار همچون فقر، حاشیه‌نشینی، کمبودهای بهداشتی و درمانی، گسترش بی‌رویه‌ی سکونت‌گاه‌های غیررسمی، کم‌آبی، ضعف شاخص‌های شهرسازی، افت تحصیلی و ...، به فقدان نگاه آمایش سرزمین در برنامه‌های توسعه ملی و نیز توسعه منطقه‌ای مرتبط است. سازمان منطقه آزاد چابهار نوعی توسعه نقطه‌ای در بخشی از شهر چابهار به وجود آورده است و مردمی که به دلیل نبودن سیاست‌های کارآمد توسعه روستایی در اثر خشک‌سالی کشاورزی کم‌بینه‌شان را از دست داده‌اند به منطقه شهری چابهار که از روزگار گذشته ضعیف‌ترین شاخص‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی را داشته است، با فراوانی بالا مهاجرت می‌کنند. مسئله‌ای که منجر به شکل گرفتن وضعیت دشوار کنونی شده است. در این وضعیت، ضمن اهمیت ارتقاء نقش سازمان منطقه آزاد چابهار در برنامه‌های فقرزدایی و توسعه‌ای، ضروری است سایر دستگاه‌های دولتی متناسب با گستره و عمق معضلات برنامه‌های توسعه‌ای خودشان را تعریف و به وظایف حاکمیتی‌شان پای بند باشند.

تدوین نقشه راه و برنامه عملیاتی استقرار رویکرد مسئولیت اجتماعی شرکتی در سازمان منطقه آزاد چابهار، رویکرد جدیدی در کیفیت‌بخشی به فعالیت‌ها و مأموریت‌های قانونی این سازمان است تا بتواند با تکمیل روندهای جاری و در کنار شناخت علمی مسائل اجتماعی جامعه محلی و نیز اولویت‌بندی آن‌ها، برنامه‌های توسعه اجتماعی را متناسب با واقعیت‌های اجتماعی تدوین کند و توسعه اجتماعی مطلوبی را برای مردم منطقه شهری چابهار، فراهم آورد.

معرفی مدل مفهومی مطالعات

در مطالعات نظری، مدل‌های مختلفی مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت. از بین مدل‌های مفهومی به‌عنوان روح کلی مطالعات و رعایت شاخص‌های مسئولیت اجتماعی مدل استاندارد ایزو ۲۶۰۰۰ مدنظر قرار گرفت.

مدل استاندارد ایزو ۲۶۰۰۰ مسئولیت‌پذیری اجتماعی، یک راهنمای مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکتی است که در تاریخ ۱ نوامبر سال ۲۰۱۰ سازمان بین‌المللی استاندارد مستقر در ژنو (ISO) آن را منتشر کرد. این استاندارد به‌عنوان یکی از آرمانی‌ترین استانداردهای بین‌المللی در سال‌های اخیر شناخته شده است و نظامنامه‌ای است که تجربه‌های بین‌المللی در رابطه با مفهوم مسئولیت‌پذیری اجتماعی را برای سازمان در جامعه ادغام می‌کند.

زمینه تدوین استاندارد بین‌المللی مسئولیت اجتماعی از کنگره جهانی محیط‌زیست آغاز شد که در سال ۱۹۹۲ در ریودوژانیرو برگزار شد. در این کنگره ارتباط بین مسئولیت اجتماعی و پایداری سازمان مطرح شد؛ سپس این موضوع در کنگره جهانی توسعه پایدار که در سال ۲۰۰۲ در آفریقای جنوبی برگزار شد، مورد بحث قرار گرفت. در آوریل ۲۰۰۱ شورای سازمان بین‌المللی استاندارد از کمیته سیاست‌گذاری این سازمان برای مصرف‌کنندگان درخواست کرد تا در زمینه تدوین استاندارد بین‌المللی مسئولیت اجتماعی امکان‌سنجی کند. سال ۲۰۰۳، سازمان استاندارد یک گروه مشاورین استراتژیک را در حوزه مسئولیت اجتماعی شامل نمایندگان و طیف وسیعی از گروه‌های ذی‌نفع از جمله دولت‌ها، بنگاه‌های اقتصادی، اتحادیه‌های کارگری، انجمن‌های حقوق مصرف‌کنندگان و سازمان‌های غیردولتی تشکیل داد. پس از آن ISO با تشکیل اجلاس بین‌المللی مسئولیت اجتماعی در سوئد اقدام به جلب حمایت کشورها برای تدوین استاندارد بین‌المللی مسئولیت اجتماعی کرد و یک گروه کاری برای تهیه پیش‌نویس اولیه تشکیل شد. پس از جلسات بسیار و تشکیل کمیته‌هایی در کلیه کشورهای عضو سازمان بین‌المللی استاندارد، متن اولیه در سال ۲۰۰۹ منتشر شد و در نهایت در سال ۲۰۱۰ متن نهایی تصویب و به انتشار رسید.

استاندارد ایزو ۲۶۰۰۰ رهنمودهایی در رابطه با اصول بنیادین مسئولیت اجتماعی، شناخت مسئولیت اجتماعی، مشارکت ذی‌نفعان، موضوعات محوری مرتبط با مسئولیت اجتماعی و روش‌های یکپارچه‌سازی و ادغام رفتار مسئولانه اجتماعی در سازمان فراهم می‌آورد. این

استاندارد بین‌المللی، تأکید ویژه‌ای بر نتایج و پیشرفت‌های مربوط به اجرای مسئولیت اجتماعی دارد؛ همچنین باهدف مفید بودن برای تمامی سازمان‌ها اعم از خصوصی، دولتی، غیرانتفاعی، بزرگ یا کوچک، فارغ از اینکه در کشور توسعه‌یافته فعالیت می‌کند یا در کشور در حال توسعه، تدوین شده است. بااینکه تمام بخش‌های این استاندارد به یک اندازه مورد استفاده سازمان قرار نخواهد گرفت؛ اما موضوعات اصلی آن به هر سازمانی مربوط می‌شود. تمام موضوعات اصلی مطرح‌شده در این استاندارد، موارد گوناگونی را در برمی‌گیرد و این مسئولیت خود سازمان است که با در نظر گرفتن ملاحظات سازمانی و گفتگو با ذی‌نفعان، تشخیص دهد کدام مسائل مهم‌تر هستند و در ارتباط بیشتری با حوزه فعالیت آن قرار دارند.

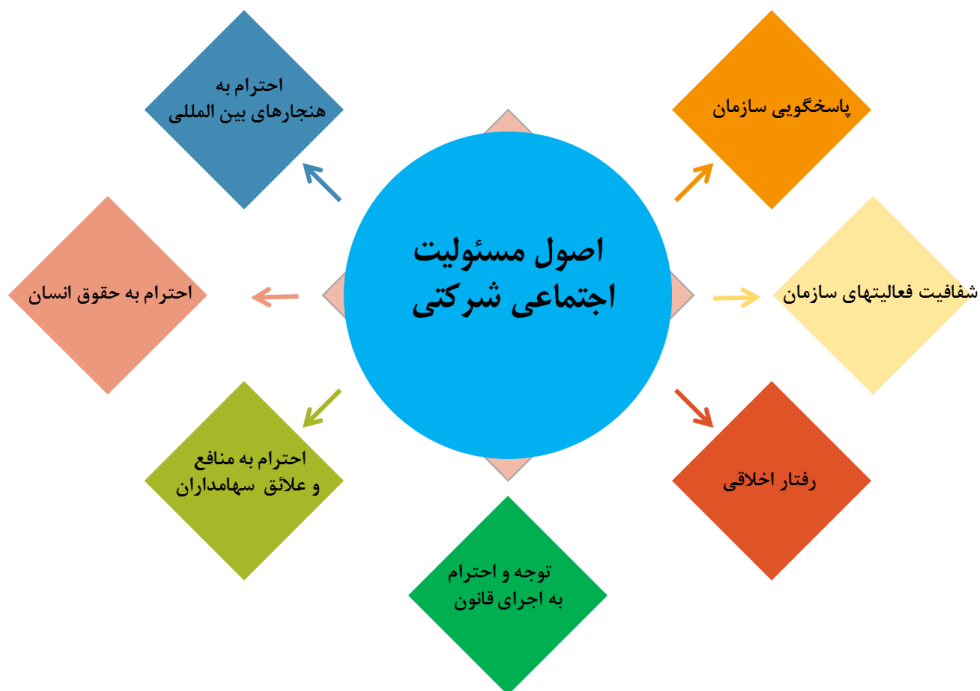
در استاندارد ایزو ۲۶۰۰۰، هفت اصل برای مسئولیت‌پذیری اجتماعی شامل: شفافیت، پاسخگویی، رفتار اخلاقی، احترام به منافع ذی‌نفعان، احترام به حاکمیت قانون، احترام به هنجارهای بین‌المللی رفتار و احترام به حقوق بشر معرفی شده است. ایزو ۲۶۰۰۰ به شناخت مسئولیت اجتماعی سازمان و مشارکت ذی‌نفعان در کسب این شناخت برای سازمان پرداخته و ضمن آن، بیان می‌شود که یک سازمان برای شناخت مسئولیت‌پذیری اجتماعی خود و اداره آن بایستی سه رابطه را درک کند: رابطه بین سازمان و جامعه، رابط بین سازمان و ذی‌نفعانش و رابطه بین ذی‌نفعان و جامعه. یک سازمان باید بپذیرد که ذی‌نفعان آن شامل افراد و سایر سازمان‌ها و فراتر از آن جامعه به دلیل اهداف متفاوت، ممکن است انتظارات و منافع متفاوتی داشته باشند که می‌تواند تحت تأثیر تصمیمات و فعالیت‌های سازمان قرار گیرد.

این مدل، اصول مسئولیت اجتماعی شرکتی را به صورت زیر تعریف می‌کند:

- **پاسخگویی:** یک سازمان باید مسئول آثار خود بر روی جامعه، اقتصاد و محیط باشد. این اصل حاکی از آن است که یک سازمان باید رسیدگی موشکافانه‌ای را بپذیرد و همچنین وظیفه پاسخ‌دهی به این رسیدگی را به عهده گیرد.
- **شفافیت فعالیت‌های سازمان:** یک سازمان باید در یک وضعیت شفاف، دقیق و کامل قرار داشته باشد و دارای درجه منطقی و کافی از سیاست‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌هایی باشد که مسئول آن‌هاست، از جمله آثار مشخص و احتمالی آن بر جامعه و محیط. این اطلاعات باید به سهولت موجود بوده و مستقیماً در دسترس قرار گیرند و برای گروه‌هایی که تحت تأثیر سازمان هستند، قابل درک باشند.

- **رفتار اخلاقی:** رفتار یک سازمان باید بر اساس ارزش‌هایی نظیر صداقت، انصاف و درستی باشد. این ارزش‌ها دلالت بر دغدغه برای انسان‌ها، حیوانات و محیط و توجه به آثار فعالیت‌های سازمان و آن بر روی منافع ذی‌نفعان دارد.
- **توجه و احترام به اجرای قانون:** توجه به اجرای قانون به حاکمیت قانون اشاره دارد و به‌طور خاص، منظور این است که هیچ فرد یا سازمانی فراتر از قانون نبوده و دولت نیز تابع قانون است. در زمینه مسئولیت اجتماعی، احترام به تأمین قانونی به معنای آن است که یک سازمان با تمامی قوانین و مقررات اجرایی موافق باشد. این اصل حاکی از آن است که باید برای آگاهی از قوانین و مقررات اجرایی تلاش شود تا افراد درون سازمان از تعهدات خود مطلع باشند.
- **احترام به منافع و علائق سهامداران:** یک سازمان باید به منافع ذی‌نفعان خود احترام گذاشته، آن‌ها را در نظر داشته و پاسخگو باشد. اگرچه اهداف یک سازمان ممکن است به منافع مالکین، مصرف‌کنندگان یا اعضای خود محدود باشد، دیگر افراد و گروه‌ها نیز ممکن است دارای حقوق، ادعاها یا منافع مشخصی باشند که باید در نظر گرفته شود. به‌طور کلی، این افراد یا گروه‌ها ذی‌نفعان سازمان را تشکیل می‌دهند.
- **احترام به حقوق انسان:** رفتار همراه با احترام با تمامی افراد و تلاش ویژه برای کمک به افراد گروه‌های آسیب‌پذیر. یک سازمان باید به حقوق انسانی احترام گذاشته و اهمیت و عمومیت آن‌ها را در نظر بگیرد. حقوق انسانی به رفتار محترمانه به تمامی افراد صرف نظر از خصوصیات شخصی آن‌ها و صرفاً به دلیل انسان بودنشان اشاره دارد.
- **احترام به هنجارهای بین‌المللی:** یک سازمان باید ضمن رعایت قوانین داخلی هر کشور به هنجارهای بین‌المللی هم احترام گذاشته و برخلاف آن هنجارها عمل نکند.

نمودار شماره ۲: اصول مسئولیت اجتماعی شرکتی در منطقه آزاد چابهار

ارکان مسئولیت اجتماعی شرکتی در منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

بر اساس مدل نظری پژوهش، چهار گروه ذی نفع، ارکان اصلی مسئولیت اجتماعی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار را تشکیل می دهند.

گروه نخست، شامل کارکنان سازمانی و نیروی انسانی سازمان هستند.

گروه دوم، مشتریان خرد و کلانی را شامل می شود که در ارتباط مستقیم با منطقه آزاد تجاری-صنعتی هستند و در حوزه خود مستقل عمل می کنند

گروه سوم، جامعه محلی است که با منطقه آزاد تجاری-صنعتی در ارتباط است

گروه چهارم، محیط زیست قرار می گیرد

نمودار شماره ۳: ارکان مسئولیت اجتماعی شرکتی سازمان منطقه آزاد چابهار

این چهار گروه ارکانی هستند که هدایت کننده فعالیت های انجام شده در حیطه مسئولیت اجتماعی خواهد بود.

عملکرد گذشته و فعالیت‌های منطقه آزاد چابهار در چارچوب مسئولیت اجتماعی شرکتی

عملکرد سازمان در حوزه مسئولیت اجتماعی خود به دودسته کلی داخل محدوده و خارج از محدوده منطقه آزاد تقسیم می‌شود. بیشترین عملکرد سازمان در داخل محدوده به فعالیت اجتماعی، فرهنگی، گردشگری و نیز عمرانی مربوط می‌شود که همه‌ساله با بودجه و برنامه خاصی دنبال می‌شود، اما مسئولیت اجتماعی خارج از محدوده را سازمان تحت عنوان کمک به نواحی هم‌جوار اجرا می‌کند که این موضوع بر اساس ماده ۲ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران است که در آن درآمد سازمان‌های مناطق آزاد که در چارچوب بودجه سالیانه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد برای عمران و آبادانی سایر نواحی (با اولویت نواحی هم‌جوار) هزینه می‌شود. بررسی هزینه کرد سازمان نشان می‌دهد که در یک دهه گذشته مبلغ ۱۷۶,۸۰۲ میلیون ریال کمک سازمان منطقه آزاد چابهار به نواحی هم‌جوار بوده است به‌طوری‌که از کل این مبلغ ۱۲۱,۳۲۴ میلیون ریال از محل سرفصل پرداخت فرهنگی - اجتماعی، ۱۵,۸۷۸ میلیون ریال از محل کمک به نهادهای حمایتی و ۳۹,۶۰۰ میلیون ریال نیز کمک به نواحی هم‌جوار پرداخت شده است.

اقدامات سازمان منطقه آزاد در حوزه مسئولیت اجتماعی را می‌توان به بخش‌های محیط‌زیست، کالبدی، آموزش، فرهنگ و هنر، گردشگری، حمل‌ونقل، ورزش، بهداشت، اشتغال، مشتریان و همچنین روستای تیس تقسیم کرد. عملکرد سازمان در حوزه محیط‌زیست از مباحث مربوط به فرهنگ‌سازی از طریق چاپ و تألیف کتاب و جورچین گرفته تا بازرسی از واحدهای صنعتی مستقر در منطقه، کاشت درخت، جمع‌آوری زباله و... را در برمی‌گیرد؛ شاید بتوان نقطه قوت این اقدامات را فرهنگ‌سازی در حوزه محیط‌زیست دانست که به علت تأثیر ژرفی که دارد، می‌تواند به‌عنوان مهم‌ترین اقدام تلقی شود؛ اما یکی از موضوعات مورد غفلت و یا کمتر توجه شده در زمینه محیط‌زیست، بحث فاضلاب و محیط‌زیست دریایی است که در کنار تداوم اقدامات سازمان می‌تواند مسئولیت اجتماعی منطقه آزاد را قوت بخشد.

عملکرد سازمان در حوزه بهداشت و درمان شامل خرید تجهیزات آزمایشگاهی و بیمارستانی، خرید آمبولانس، ویزیت رایگان و همچنین ساخت فضاهای بهداشتی و درمانی در شهر چابهار و روستای تیس را شامل می‌شود. نگاهی به این اقدامات نشان می‌دهد که تمامی

آن‌ها ضروری بوده‌اند؛ اما آنچه احساس می‌شود؛ می‌تواند اقدام اساسی از سوی سازمان به شمار آید، گسترش زیرساخت‌های بهداشت و درمان در منطقه است که یکی از اساسی‌ترین آن‌ها لزوم افزایش نیروی متخصص در این زمینه است. این موضوع علاوه بر بهداشت و درمان حوزه آموزش عمومی و تخصصی را نیز شامل می‌شود که باوجود برگزاری کارگاه‌های آموزشی، ساخت مدرسه و... طرح‌هایی مانند بورسیه دانش‌آموزان و ایجاد مدرسی مانند مدرسه دانا و توانا می‌تواند با تربیت نیروی انسانی این بخش‌ها را به لحاظ بنیادی تقویت و پایدار سازد.

یکی دیگر از اقدامات مهم سازمان در حوزه مسئولیت اجتماعی، عملکرد آن در بخش ورزش است. این اقدامات شامل حمایت از گروه‌های ورزشی و ورزشکاران انفرادی در رشته‌های مختلف، ساخت ورزشگاه و رنا، پیست شترسواری، زمین کریکت، ورزش‌های بومی و محلی، برگزاری جشنواره‌ها و... می‌شود. آنچه بیشتر احساس می‌شود سازمان در زمینه ورزش می‌تواند انجام دهد، علاوه بر تداوم عملکرد گذشته، گسترش ورزش همگانی به‌منظور نیل به افزایش سلامت عمومی است.

سازمان منطقه آزاد چابهار در حوزه فرهنگ و هنر با برگزاری بیش از چهل جشنواره موضوعی و مناسبتی مانند جشنواره مونسان، جشنواره نوروزی و... علاوه بر معرفی هنر و فرهنگ بومی منطقه، منجر به توسعه گردشگری نیز شده است. از طرف دیگر زیرساخت‌های کالبدی گردشگری مانند ساخت هتل، گسترش فرودگاهی و... نیز در دستور کار سازمان قرار دارد. نکته مهم در زمینه گردشگری، منتفع شدن بیشتر مردم از گردشگری است که علاوه بر اشتغال، منجر به توسعه اقتصادی در منطقه می‌شود؛ ازاین‌رو یکی از اهدافی که برای مسئولیت اجتماعی سازمان در بحث گردشگری می‌توان تعیین کرد، گسترش منفعت عمومی حاصل از آن برای جامعه محلی است که این مهم به دلیل گسترش صنایع دستی، بوم گردی، ورزش‌های آبی و... می‌تواند محقق شود.

حاصل تمامی تلاش‌ها و اقدامات، بهره بردن ذی‌نفعان بومی و نواحی هم‌جوار از عملکرد سازمان در زمینه مسئولیت اجتماعی است. بیشتر اقدامات انجام‌شده در زمینه مسئولیت اجتماعی سازمان نیز مانند اشتغال مولد، آسیب‌های اجتماعی، توانمندسازی، کاهش فقر، آبرسانی به روستاها و... برای جامعه محلی بوده است. ایجاد فرصت‌های شغلی از طریق استقرار صنایع و بنگاه‌های اقتصادی، ساخت مجتمع‌های تجاری و فراهم آوردن محل کسب، توسعه کتابخانه‌ها،

حمایت از مراکز ترک اعتیاد، توانمندسازی نیروی کار ماهر، کمک به افزایش نشاط اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی، حمایت از نخبگان محلی، حمایت از فعالیت اجتماعی زنان و... نشان از حرکت سازمان در این مسیر است؛ اما برای تقویت و تسریع حرکت آن می توان به اهداف اساسی و بنیادی مانند تأمین آب شرب منطقه، افزایش مهارت شغلی و بازتعریف فرهنگ کار، تقویت بنگاه های تولیدی و جایگزینی تولیدات به جای واردات در مبادلات تجاری منطقه، نوآوری در مشاغل سنتی، توانمندسازی اجتماع محور و استفاده از ظرفیت های طبیعی و اجتماعی اشاره کرد. حرکت سازمان در مسیر تحقق این اهداف، علاوه بر توسعه اجتماع محلی، اجرای صحیح مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد را به همراه دارد.

جدول شماره ۱: اقدامات مهم سازمان منطقه آزاد تجاری- صنعتی در زمینه مسئولیت اجتماعی

شرکتی

ارکان	حوزه	اقدامات
سازمان منطقه آزاد چابهار	فرهنگ و آموزش	نگارش کتاب گاندو انتشار ۲۵۰۰ نسخه کتاب آموزشی و فرهنگ سازی در زمینه محیط زیست؛ تولید ۳۰۰۰ قطعه جورچین گاندو برای معرفی نماد محیط زیست و طبیعت منطقه؛ تهیه و چاپ مجموعه ۱۰ کانه کتاب های آموزشی زیست محیطی؛ فرهنگ سازی برای استفاده بهینه از منابع انرژی (آب و برق) با استفاده از تصاویر اینفوگرافی. ۲ تفاهم نامه با نهادها و سازمان ها؛ نشست و هم اندیشی با مدیران سمن های فعال زیست محیطی شهرستان چابهار؛ تهیه کتابچه دستورالعمل ها و استانداردهای زیست محیطی برای سرمایه گذاری در حوزه صنایع به ویژه در پیکره های هفت و هشت؛ انعقاد تفاهم نامه همکاری با معاونت محیط زیست دریایی، انعقاد قرارداد همکاری برای پایش مرجان ها و سنجش آلودگی شناگاه های ساحلی منطقه، حضور در دوره های آموزشی سازمان اقیانوس شناسی، راه اندازی کمیته HSE منطقه، بازنگری در طرح مطالعات SEA ارزیابی استراتژیک محیط زیست منطقه آزاد چابهار، حضور در دوره های آموزشی HSE؛ ۴ دوره برگزار شده کارگاه آموزشی. اختصاص ۵۰۰۰ هکتار از اراضی پیکره هشتم منطقه آزاد چابهار به استقرار صنایع سبز، ۵۵ بازدید از واحدهای صنعتی و خدماتی، برنامه هفتگی پاک سازی و پایش اراضی و سواحل سطح منطقه، کاشت بیش از ۱۰۰ نهال درختان بومی منطقه بین واحدهای پیکره هفت شهرک صنعتی و پیکره هشت (صنایع سنگین) از جمله پتروشیمی، فولاد مکران، روغن بحار تجارت و غیره، کاشت نهال حرا در محدوده جنگل های حرا در منطقه آزاد چابهار با هدف درختکاری و ارتقای فرهنگ زیست محیطی، ۲۵ بار پاک سازی اراضی و سواحل، ۱۲ برنامه مناسبتی اجرا شده در زمینه محیط زیست.

جامعه محلی	توانمندسازی و آسیب‌های اجتماعی	اختصاص ۲ تانکر ۱۲ هزار لیتری برای آب‌رسانی به روستاها، حمایت از ایتم و نیازمندان شهرستان‌های چابهار، کنارک، نواحی هم‌جوار و مددجویان کمیته امداد و بهزیستی روستای تیس با اهداء سبد غذایی کالا، گل‌ریزان و کمک به آزادسازی ۱۴۰ نفر از زندانیان جرائم غیر عمد، اجرای شبکه آب‌رسانی به روستای تیس. توانمندسازی اجتماعات محلی از طریق نهادسازی به‌منظور تولید و ترویج علم و حمایت از مؤسسات مردم‌نهاد و NGOها، تحقیق و افزایش سهم منطقه در تولیدات علمی و گسترش و تعمیق نهضت نرم‌افزاری و تأکید بر رویکرد خلاقیت و نوآوری، کمک به ساختارهای لازم برای تقویت مبانی جامعه محلی، ارتقاء سطح برخورداری اجتماعات منطقه از حقوق مدنی و انسانی و دسترسی به فرصت‌های برابر و کمک به ایجاد سازوکارهای لازم برای نهادینه شدن حقوق معنوی افراد، توجه به نیازها و ضرورت‌های نسل جوان و مشارکت آن‌ها در فعالیت‌های اجتماعی و حمایت از استعدادهای درخشان علمی، هنری و ورزشی، توانمندسازی بخش خصوصی و تعاونی. حمایت از مراکز ترک اعتیاد و سرپناه شبانه کارتن‌خواب‌های شهر چابهار (کمک مالی و تجهیز)، ایجاد اشتغال مولد در قالب اداره کار و خدمات اشتغال سازمان و توانمندسازی نیروهای کار ماهر، کمک به‌منظور کاهش فقر و حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر در راستای تحقق عدالت اجتماعی، برگزاری همایش ملی روانشناسی و مدیریت آسیب‌های اجتماعی، همایش تقدیر از نخبگان جوان و سفیران مبارزه با مواد مخدر سواحل مکران، همایش پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در مناطق حاشیه‌نشین شهرستان چابهار، حمایت از برنامه‌های اجتماعی مؤسسات مردم‌نهاد و خیریه‌ها با رویکرد آموزشی و توانمندسازی و بهره‌گیری از پتانسیل جوامع محلی، برگزاری جشنواره نشاط اجتماعی و اجتماعی کردن امر مبارزه با مواد مخدر با رویکرد ورزش، برگزاری کارگاه ازدواج آسان و تحکیم بنیاد خانواده ویژه بانوان حاشیه شهرستان چابهار.
	آموزش	بورسیه تحصیلی دانش آموزان برای دبیرستان دانا و توانا؛ ساخت مدرسه در روستای کمب، تجهیز اماکن آموزشی نواحی هم‌جوار به ملزومات آموزشی - اداری و سیستم سرمایشی و هوشمند سازی کلاس‌های آموزشی، برگزاری بیش از ۲۰ کارگاه آموزشی عمومی، کمک به توسعه و تجهیز کلاس‌ها و تقویت بینه علمی دانش آموزان، حمایت از دانش آموزان مدارس استثنایی و دانشجویان موفق بومی بی‌بضاعت شهرستان چابهار، ساخت ۲ باب مدرسه در روستای تیس، احیا و بازگشایی دانشگاه بین‌المللی چابهار، تأمین سیستم سرمایشی ادارات آموزش و پرورش شهرستان چابهار، کنارک و نگور.

	درمان و درمان	خرید ۲ دستگاه آمبولانس و تجهیز یک دستگاه از آن‌ها به ICU سیار، مشارکت در تجهیز بیمارستان امام علی شهرستان چابهار تکمیل ساختمان کلینیک در بخش‌های دیالیز و تالاسمی، احداث سردخانه، تجهیز بخش ICU، مشارکت در راه اندازی بخش MRI بیمارستان امام علی (ع) چابهار، ویزیت رایگان بیماران در درمانگاه منطقه آزاد، همکاری با بهداشت و درمان شهرستان چابهار برای اجرای طرح واکسیناسیون، تکمیل ساختمان کلینیک در بخش‌های دیالیز و تالاسمی بیمارستان امام علی، احداث سردخانه بیمارستان امام علی، تجهیز بخش ICU بیمارستان امام علی.
	ورزش	ارائه خدمات ورزشی رایگان در اختیار قرار دادن اماکن ورزشی و آموزش به شهروندان و ساکنین محلات محروم و حاشیه‌نشین شهر، نواحی هم‌جوار سرمایه‌گذاران، کارکنان، تجار، برگزاری جشنواره ورزش‌های بومی و محلی با مشارکت اداره ورزش و جوانان استان و فدراسیون ورزش‌های بومی و محلی کشور، تقویت ورزش‌های آبی- ساحلی، برگزاری جشنواره ورزش‌های تفریحی همگانی، ساماندهی توسعه و حمایت از برنامه‌های ورزشی و تجهیز گروه‌های فعال ورزشی محلات محروم و حاشیه‌نشین به ملزومات ورزشی، برگزاری جشنواره ورزش‌های بومی و محلی با مشارکت اداره ورزش و جوانان استان و فدراسیون ورزش‌های بومی و محلی کشور. احداث ۳ هزار مترمربع زمین تمرین کریکت، احداث ۵ هزار مترمربع پیست شترسواری، احداث سالن ورزشی چندمنظوره و رنا به مساحت ۵۷۲۷ مترمربع، حمایت از ورزشکاران و گروه‌های ورزشی
مشتریان	مشتریان	کاهش زمان رسیدگی به درخواست سرمایه‌گذاری از ۱۲۰ روز به ۱۴ روز، کاهش زمان ثبت شرکت از ۳۰ روز به ۲ روز.
سازمان	سازمان	فاقد اطلاعات

مسائل اجتماعی حوزه نفوذ منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

هرچند که سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار به‌عنوان یک پیشران توسعه، منجر به پویایی منطقه و حرکت آن به سوی توسعه شده است؛ اما به دلیل سرعت بالای تحولات اقتصادی، اجتماعی، جمعیتی، فضایی و فرهنگی و نیز کندی حرکت دستگاه‌های اجرایی فعال در منطقه در پاسخ‌دهی به نیازهای نوظهور، مسائل اجتماعی متعددی بروز یافته‌اند که سیمای اجتماعی و فضایی منطقه را مخدوش کرده‌اند.

مطالعات میدانی و تحلیل‌های آماری انجام شده در این پژوهش که پشتیبان نظامنامه مسئولیت اجتماعی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار است، حکایت از آن دارند که آموزش، بهداشت و درمان، جمعیت و حاشیه‌نشینی، آسیب‌های اجتماعی، فقر و بهزیستی، اشتغال و بیکاری، محیط‌زیست، فاضلاب و پسماندها و... مهم‌ترین مسائل و آسیب‌های اجتماعی حوزه نفوذ هستند که به‌صورت خلاصه در جدول شماره ۲ آمده است.

در بررسی ویژگی‌های جمعیتی-اجتماعی شهرستان چابهار و شهرستان‌های هم‌جوار آن (کنارک، سرباز، قصرقند و نیک شهر) به‌عنوان حوزه نفوذ منطقه آزاد، آنچه بیشتر مورد توجه و قابل تأمل است. تغییرات جمعیتی و نرخ رشد چشمگیر جمعیت بعد از تأسیس منطقه آزاد بوده است. انفجار جمعیت دو شهر چابهار و کنارک با رشد نزدیک ۸ درصد در دهه ۸۵-۱۳۷۵ وضعیت این دو شهر را از بقیه شهرهای استان متمایز کرده است. جمعیت شهر چابهار از ۳۴ هزار نفر به بیش از دو برابر (۷۳ هزار نفر) در عرض ۱۰ سال رسید. این میزان رشد در سال‌های بعد هم با شیب کمتری نسبت به گذشته اما با نرخ ۴ درصد همچنان در رتبه اول استان قرار دارد. در حال حاضر جمعیت شهر چابهار نزدیک به ۱۱۰ هزار نفر و جمعیت شهرستان بالغ بر ۲۸۰ هزار نفر است. از جمعیت ۱۱۰ هزارنفری شهر چابهار، حدود ۳۵ هزار نفر در حاشیه شهر چابهار و در منطقه کمپ به اسکان غیررسمی و حاشیه‌نشینی روی آورده‌اند. اسکان غیررسمی و حاشیه‌نشینی در یکی از محروم‌ترین استان‌ها و در شهری که کیلومترها با مرکز استان فاصله جغرافیایی دارد، باعث پدید آمدن وضعیت سکونتی با کمترین امکانات شهری و زیرساختی و محرومیتی مضاعف شده است؛ بنابراین این میزان از افزایش جمعیت، زمانی محسوس است که زیرساخت‌ها و امکانات شهری به همان نسبت نتوانند رشد کنند. در وضعیت کنونی سرانه‌های جامعه شهری و روستایی شهرستان‌های موردبررسی، بسیار پایین‌تر از متوسط کشوری و حتی متوسط استانی

است. گفتنی است درصد قابل توجه افزایش انفجاری جمعیت در شهرستان‌های چابهار و کنارک، حاصل مهاجرت‌های چشمگیر از دیگر نقاط شهری و روستایی استان در دهه ۸۵-۱۳۷۵ بوده و از نقاط شهری استان‌های خراسان رضوی، خراسان جنوبی، تهران، گلستان، کرمان و فارس صورت گرفته است.

این مسئله در کنار میزان درصد شهرنشینی، نشان از وضعیت نامناسب امکانات و تسهیلات شهری برای زیست شهروندان است. در وضعیت کنونی که میزان شهرنشینی کل کشور ۷۴ درصد است. درصد شهرنشینی استان ۴۸ و درصد شهرنشینی محدوده نفوذ موردبررسی (شهرستان‌های چابهار، کنارک، نیک شهر، قصرقند و سرباز) ۳۰ درصد است؛ به عبارتی ۷۰ درصد جمعیت نقاط سکونتی، روستایی بوده که کمترین امکانات بهداشتی- درمانی، آموزشی، رفاهی و... را دارا هستند.

با توجه به تحولات جمعیتی جامعه محلی چابهار و دیگر شهرستان‌های حوزه نفوذ، سرانه‌های پایینی در شاخص‌های دسترسی به امکانات شهری و خدمات زیستی دارند. سرانه‌های ورزشی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی- درمانی، رفاهی، اشتغال، تفریحی، فضاهای سبز و... در سطح شهرستان به‌ویژه خود شهر چابهار بسیار پایین است. در ادامه به بررسی آماری برخی موارد که تبدیل به مسئله اجتماعی در سطح شهر، شهرستان و حوزه نفوذ شده پرداخته می‌شود.

یکی از مهم‌ترین محورها، آموزش پایه و آموزش فنی حرفه‌ای است. سرانه‌های کمی (سرانه امکانات و فضاهای آموزشی) و کیفی آموزش شهرستان و حوزه نفوذ (کیفیت تدریس معلم‌ها، کیفیت امکانات رفاهی و کمک آموزشی و...) بسیار پایین‌تر از سطح کشور و سطح استان است. بررسی سرانه کارکنان و معلمان نشان می‌دهد که سرانه معلم به دانش‌آموز در سطح کشور برای ۲۵ دانش‌آموز یک معلم در سطح استان برای ۳۰ دانش‌آموز یک معلم و در سطح حوزه نفوذ برای ۴۰ نفر یک معلم وجود دارد. این آمار در سطح شهرستان چابهار ۴۴ دانش‌آموز، کنارک، ۴۶ و سرباز، ۵۴ دانش‌آموز برای هر معلم است؛ همچنین سطح سرانه کلاس درس در سطح شهرستان، ۲۷ دانش‌آموز برای یک کلاس درس است که سرانه بالاتری در مقایسه با استان و کل کشور دارد. مسئله کمبود فضاهای آموزشی با اولویت مدارس ابتدایی و پیش‌دبستان، سپس متوسطه اول و هنرستان‌های فنی حرفه‌ای است. توجه به آموزش فنی و حرفه‌ای با توجه به نیاز

صنایع پتروشیمی، فولاد و ... به نیروی کار ماهر و دارای مهارت فنی، می‌تواند در وضعیت اشتغال و بهبود وضعیت اقتصادی ساکنان حوزه نفوذ، مؤثر باشد.

مسئله دیگر، سرانه‌های بسیار پایین بهداشتی-درمانی حوزه نفوذ و شهر چابهار است. سرانه‌های بیمارستانی، آزمایشگاهی، درمانی، کادر نیروی انسانی متخصص و فوق تخصص و... پایین‌ترین وضعیت را در سطح کشور داشته و جزو محروم‌ترین نقاط محسوب می‌شود. سرانه تخت برای هر هزار نفر در سطح کشور ۲ تخت بوده در صورتی که در سطح شهرستان چابهار کمتر از ۰/۵ تخت برای هر هزار نفر است. همچنین سرانه پزشک در سطح کشور، ۵۹ نفر برای هر ۱۰۰ هزار نفر است این در حالی است که همین شاخص در سطح استان، ۴۹ نفر و در سطح شهرستان چابهار ۳۹ نفر است. محدود حوزه نفوذ عدد ۲۹ پزشک برای هر ۱۰۰ هزار نفر را نشان می‌دهد. در محدوده هیچ پزشک فوق تخصصی وجود ندارد و سرانه پزشک متخصص در حوزه نفوذ ۸ نفر در برابر ۲۲ نفر در سطح کشور است. سرانه آزمایشگاه تشخیصی طی در سطح حوزه نفوذ کمتر از نصف کل کشور بوده و ۲/۸ در مقابل ۸/۳ مرکز است. سرانه مراکز توان بخشی نیز تقریباً یک چهارم سطح کشور بوده ۱/۹۵ در مقابل ۹/۳۲ و همچنین سرانه مؤسسات تشخیصی، درمانی هسته‌ای ۱/۴ در مقابل ۴ مرکز است. با توجه به وضعیت موجود از نیازهای مهم بخش درمان، احداث بیمارستان تخصصی با ظرفیت ۶۰۰ تخت است تا وضعیت سرانه‌ها به میانگین کشوری نزدیک شود.

با توجه به آمار سازمان بهزیستی و کمیته امداد، سرانه خانوارهای تحت پوشش، زنان سرپرست خانوار تحت حمایت، افراد یا سالمندان تحت حمایت مراکز بهزیستی در حوزه نمود بیش از دو برابر میانگین کل کشور است. به طور مثال، به ازای هر ۱۰ هزار خانوار در سطح کشور ۱۹۸ خانوار و در سطح حوزه نفوذ ۴۰۰ خانوار تحت پوشش کمیته امداد هستند. میزان زنان سرپرست خانوار در سطح کشور ۱۳ درصد در سطح استان ۱۸ درصد و در سطح شهرستان‌های مورد بررسی نزدیک ۱۹ درصد از خانوارها هستند که بیشتر آن‌ها شغل مناسبی برای تأمین زندگی ندارند. یکی از مسائل اجتماعی، وجود فقر اقتصادی در خانوارها، ناپایداری اقتصادی و فقر گسترده در جامعه محلی حوزه نفوذ است. این مسئله خود می‌تواند عامل مؤثر بسیاری از مسائل و آسیب‌های اجتماعی باشد.

مسئله اشتغال جدا از مسئله اقتصادی، پیامدهای اجتماعی متعددی را به همراه دارد؛ بنابراین بررسی وضعیت اشتغال و بیکاری در جامعه هدف با فقر اقتصادی و کمبود امکانات زیستی اهمیت موضوع را دوچندان می‌کند. از نظر اقتصادی در کل کشور، ۳۹ درصد از افراد بالای ۱۰ سال، جمعیت فعال و ۶۱ درصد جمعیت غیرفعال هستند. این وضعیت در استان سیستان و بلوچستان ۳۱ درصد جمعیت فعال و ۶۹ درصد جمعیت غیرفعال است. درصد جمعیت فعال و غیرفعال در مردان با زنان متفاوت است. در مردان ۶۴ درصد در کل کشور و ۵۲ درصد در سطح استان فعال هستند، اما در زنان، این آمار ۱۵ درصد و ۱۱ درصد است. وضعیت اشتغال و بیکار در جمعیت فعال در کل کشور، نشان می‌دهد که ۳۵ درصد افراد فعال، شاغل هستند اما در استان سیستان و بلوچستان، وضعیت اشتغال محدودتر بوده و ۲۷ درصد شاغل هستند. آمار اشتغال در مردان کل کشور ۵۷ درصد به ۴۵ درصد استان، در بیکاری ۷ درصد کشور و ۶ درصد استان و در زنان ۱۲ درصد کل کشور شاغل و ۳ درصد بیکار در استان، ۹ درصد زنان شاغل و ۲ درصد بیکار هستند. وضعیت استان از نظر میزان اشتغال از متوسط کل کشور، پایین‌تر بوده و نیاز به تقویت زیرساخت‌های اشتغال برای جذب جمعیت بیکار جامعه بومی دارد.

جدا از داده‌های در دسترس که امکان بررسی و مقایسه وضعیت برخی از حوزه نفوذ را با وضعیت استان و میانگین کل کشور فراهم می‌کند، حضور در میدان و انجام مصاحبه‌های عمیق با گروه‌های مختلف مانند معاونان و مدیران سازمان، رؤسای ادارات مختلف دولتی، شورای شهر و شهردار، سمن‌ها و نهادهای مردمی، ساکنان مختلف شهر، کسبه و کارآفرینان و... که مشتمل بر حدود ۱۱۰ مصاحبه با افراد مختلف بود، یافته‌های میدانی کیفی در اختیار پژوهشگران قرارداد. با تحلیل مصاحبه‌ها و مقوله‌بندی آن‌ها و همچنین مشاهده‌های میدانی، محورهای مسائل و مشکلات در ارکان چهارگانه مسئولیت اجتماعی شرکتی به شرح جدول شماره ۲ آمده است.

دو بحث اساسی و مشترک برای تحقق بخشیدن به اهداف تعیین‌شده در حوزه مسئولیت اجتماعی، بحث آموزش و تربیت نیروی کار برای توانمند ساختن جامعه است که گروه‌های مختلف سنی را نیز مدنظر قرار می‌دهد. حمایت از فرهنگ محلی و تلاش در جهت معرفی آن نیز از مسائلی است که از نظر ایجاد منبع درآمد پایدار به اقتصاد جامعه محلی کمک می‌کند. فعالیت‌های اشاره‌شده در پژوهش صورت گرفته، در هر دو حوزه فعالیتی و کالبدی (ملموس و ناملموس) از قبیل برگزاری رویدادها، سمینارها، کارگاه‌های آموزشی و همچنین احداث

۳۰ | نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی (CSR) منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

مدارس، دانشگاه، مراکز بهداشتی و غیره. در کنار رعایت اصول محیط‌زیستی مدون شده، همگی در راستای ایجاد جامعه‌ای پایدار و توانمند در درازمدت از چشم‌اندازهای اصلی مسئولیت اجتماعی شرکتی معرفی شده در منطقه آزاد چابهار است. بدین وسیله در تهیه برنامه‌ها، تلاش شده است تا در راستای توسعه پایدار محدوده نفوذ باشند و منطقه آزاد را علاوه بر سودآوری سازمانی به سوی **پایداری اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی** چابهار و محدوده نفوذ آن سوق دهد.

جدول شماره ۲: مسائل اجتماعی ارکان مسئولیت اجتماعی

مسائل	ارکان	مسائل	ارکان
آموزش پایه و آموزش عالی	جامعه محلی	حقوق کارکنان	سازمان درونی
آموزش فنی و حرفه‌ای		قانون مداری	
وضعیت فقر در منطقه		چابکی و کارایی	
سلامت، بهداشت و درمان		آموزش	
جمعیت، مهاجرت و حاشیه‌نشینی		رفاه	
آسیب‌های اجتماعی		پتروشیمی و فولاد	مشتریان
افتراق فضایی و نگاه جامعه		کارگاه‌های تولیدی	
روستای ترس و منطقه آزاد		عدم شفافیت در تخصیص منابع	
بهزیستی و وضعیت چابهار		زیرساخت‌های منطقه آزاد	
سازمان‌های مردم‌نهاد		کارگران و قانون کار	
اشتغال و بیکاری در جامعه فراگیر		غرفه داران و فروشندگان	
جامعه بومی فراگیر		سرمایه‌گذاران و تجار	
آب آشامیدنی		خریداران خرد	
محیط‌زیست دریا	محیط‌زیست	منابع آبی	محیط‌زیست
فاضلاب و پسماندها		تأثیرات زیست‌محیطی	
منطقه آزاد و محیط‌زیست		حیوانات موزی	

ساختار اجرایی نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی در منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار

اجرائی شدن نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی در منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار، به مثابه نوعی تغییر رویکرد در مدیریت سازمان و نیز برنامه ریزی توسعه حوزه نفوذ برای تحقق توسعه اجتماعی، مستلزم تعریف و ایجاد ابزارهای اداری و مدنی جدیدی است که اکنون به صورت سیستمی وجود ندارد.

با توجه به مطالعات پشتیبانی که برای تدوین این نظامنامه انجام شده است ایجاد دو نهاد اجرایی، برنامه ای، اعتباری و مدنی به عنوان ابزارهای عملیاتی پیشنهاد می شود که اولی ماهیت بوروکراتیک و دومی ماهیت اجتماعی داشته باشد که عبارت اند از: ۱) شورای راهبری مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار و ۲) صندوق توسعه اجتماعی چابهار.

الف. شورای راهبری مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار

اجرائی کردن رویکرد مسئولیت اجتماعی شرکتی در یک سازمان یا بنگاه اقتصادی منوط به شکل دادن نیروی جمعی و جهت دهی کل ساختار سازمانی و نیز برنامه های آن در مسیر اهداف، اصول و ارکان مسئولیت اجتماعی شرکتی است؛ از این رو به جای ایجاد یک دفتر تخصصی بخشی در سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار و یا محول کردن آن به یکی از معاونت های موجود، تشکیل یک شورای عالی با عنوان «شورای راهبری مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار» پیشنهاد می شود که رئیس آن مدیرعامل و دبیرش معاون اجتماعی و فرهنگی، است. در ادامه مهم ترین اجزا و نیز مأموریت های شورای فوق ارائه خواهند شد.

ماهیت شورای راهبری، شورای راهبری، شورایی با ماهیت نظارتی و مدیریتی کلان است که امر نظارت، تصویب و ابلاغ دستورالعمل ها و رویه های مسئولیت اجتماعی شرکتی ارائه شده از سوی مشاور، معاونت های سازمان و فعالان مدنی را بر عهده خواهد داشت.

اعضای شورای راهبری، مدیرعامل سازمان، اعضای هیئت مدیره، معاونان سازمان، دو نفر نماینده بنگاه های کوچک و بزرگ فعال در منطقه آزاد و مشاور مسئولیت اجتماعی سازمان هستند.

۳۲ | نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی (CSR) منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

دستور کار جلسات شورای راهبری، به پیشنهاد اعضاء و مدیریت دبیر تعیین خواهد شد.

ضمانت اجرایی مصوبات، تصمیمات شورای راهبری پس از تأیید مدیرعامل، برای اجرا ابلاغ می‌شوند و بخش‌های تابعه سازمان موظف به اجرای این تصمیمات است.

وظایف شورای راهبری

۱ سیاست‌گذاری اجرا و چگونگی پایش نظامنامه مسئولیت اجتماعی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

۲ شناسایی، بررسی و گزارش مهم‌ترین چالش‌های توسعه در ابعاد درون و برون‌سازمانی

۳ آینده‌نگری و پیش‌بینی مهم‌ترین حوزه‌های مداخله برای توسعه اجتماعی حوزه نفوذ

۴ نظارت بر تدوین گزارش‌های سالانه مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

وظایف دبیر شورای راهبری

۱ تهیه، تنظیم و ارائه پیشنهادها، دستورالعمل‌ها و رویه‌ها در زمینه ارتقاء مسئولیت اجتماعی منطقه آزاد با توجه به نظامنامه مسئولیت اجتماعی

۲ ارتباط با مشاوران اجرایی و نظارت بر آنان در زمینه اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های ابلاغی از سوی شورای راهبری

هزینه‌های دبیرخانه شورای راهبری، تأمین هزینه‌های دبیرخانه، بر اساس پیش‌بینی دبیر شورا و تأیید شورای راهبری و با تصویب مدیرعامل سازمان از محل اعتبارات سازمان تعیین و ابلاغ می‌شود.

ب. صندوق توسعه اجتماعی چابهار

اصلی‌ترین هدف نظامنامه مسئولیت اجتماعی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار، تحقق توسعه پایدار اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی در حوزه نفوذ است که کاری بسیار فراتر از توان سازمان منطقه آزاد است. ضروری است که در کنار تشکیل شورای راهبری مسئولیت اجتماعی شرکتی در سازمان منطقه آزاد که نوعی ظرفیت‌سازی اداری برای این مهم است، نهادسازی اجتماعی به منظور جلب مشارکت اجتماعی برای توسعه جامعه محلی شکل گیرد که تشکیل صندوق توسعه‌ای با عنوان «**صندوق توسعه اجتماعی چابهار**» پیشنهاد می‌شود.

ماهیت صندوق، این صندوق غیردولتی خواهد بود که با مشارکت شرکت‌های فعال در سازمان منطقه آزاد، نیکوکاران، فعالان اجتماعی محلی، نهادهای مدنی، اعضای شوراهای اسلامی شهر و روستا، اساتید دانشگاه و روزنامه‌نگاران با مجوز وزارت کشور تشکیل و اعضای هیئت‌مدیره آن به صورت انتخابی برگزیده خواهند شد.

مأموریت صندوق، این صندوق به منظور جلب مشارکت سرمایه‌گذاران، اصناف، شهروندان، فعالان مدنی و اهل رسانه برای اجرای پروژه‌های مشخص توسعه‌ای با هدف توسعه جامعه محلی، تشکیل خواهد شد.

سیاست‌گذاری صندوق، سیاست‌گذاری از سوی هیئت‌مدیره انجام خواهد شد اما نظامنامه مسئولیت اجتماعی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار حکم نظامنامه اولیه را خواهد داشت.

منابع مالی صندوق، بخش اعظم تأمین مالی صندوق با ترغیب سرمایه‌گذاران محدوده منطقه آزاد از طریق افزودن بند مشارکت مسئولیت اجتماعی در قراردادهای واگذاری زمین خواهد بود. اصناف فعال در منطقه هم یکی دیگر از منابع مالی صندوق خواهند بود. نمودار شماره ۴: ساختار اجرایی نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی در منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

ساختار اجرایی نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی
در منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار

چشم‌انداز و بیانیه مأموریت مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

- چشم‌انداز سازمان

چشم‌انداز مسئولیت اجتماعی شرکتی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار با افقی ۱۰ ساله و برای سال ۱۴۰۷ تدوین شده است. انتظار می‌رود طی ۱۰ سال آینده سازمان منطقه آزاد چابهار:

سازمانی پیشرو در پابندی به مسئولیت اجتماعی باشد که علاوه بر پیگیری توسعه اقتصادی به دنبال تحقق توسعه پایدار از طریق تحول درون‌سازمانی، مشتری‌مداری، توسعه جامعه محلی و حفاظت از محیط‌زیست باشد.

بیانیه مأموریت سازمان

ما به‌عنوان سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار، با ارتقاء دانش، تعهد و رفاه نیروی انسانی، فرایندهای سازمانی را هوشمند ساخته و ارتقاء می‌دهیم تا خدمات و زیرساخت‌های موردنیاز محدوده را در کوتاه‌ترین زمان ممکن فراهم کنیم و در این مسیر حامی محیط‌زیست و هدایت‌گر توسعه منطقه‌ای هستیم. این سازمان خود را شریک کارکنان، مشتریان، جامعه و دوستدار محیط‌زیست می‌داند. ما می‌خواهیم با توسعه پایدار منطقه‌ای از طریق اجرای مسئولیت اجتماعی خود و شرکت‌های فعال در منطقه آزاد، به سازمانی پیشرو در کشور تبدیل شویم. هدف ما دستیابی به توسعه پایدار حوزه نفوذ از طریق افزایش تعهد و بهره‌وری کارکنان سازمان، جلب مشارکت سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در توسعه اجتماعی منطقه، واردکردن جمعیت بومی در فرایندهای بازار و کسب‌وکار، مهار مسائل اجتماعی و ارتقاء ظرفیت زیست‌محیطی است.

اهداف کلان، اهداف خرد، راهبردها، سیاست‌های اجرایی و

طرح‌های مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

به منظور تحقق چشم‌انداز مسئولیت اجتماعی شرکتی در سازمان منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار، ۴ هدف کلان، ۱۹ هدف خرد، ۱۵ راهبرد، ۳۴ سیاست و ۱۵۹ طرح به شرح ذیل تدوین شده است:

هدف کلان ۱: تحول سازمانی با تأکید بر شفاف‌سازی، قانون‌مداری و افزایش

کارایی

اهداف خرد:

- ارتقاء تعلق سازمانی و اخلاق حرفه‌ای
- دسترسی برابر به فرصت‌ها و امکانات رفاهی برای کارکنان سطوح مختلف
- ایجاد فرصت برابر در مشارکت سازمانی
- افزایش اعتماد سازمانی و شبکه روابط
- افزایش مهارت‌ها

راهبردهای هدف ۱:

راهبرد ۱: حفظ و ارتقاء سرمایه انسانی سازمان به عنوان مهم‌ترین اصل مسئولیت اجتماعی سازمان

راهبرد ۲: بازیابی و اصلاح ساختارها، رویکردها و فرایندهای درون‌سازمانی از منظر مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان

راهبرد ۳: آموزش و ترویج فرهنگ مسئولیت‌پذیری اجتماعی در سازمان

سیاست‌های اجرایی و طرح‌های تحول درون‌سازمانی

راهبردها	سیاست‌ها	طرح‌ها	واحد	زمان
حفظ و ارتقاء سرمایه انسانی سازمان به‌عنوان مهم‌ترین اصل مسئولیت اجتماعی سازمان	بهبود کیفیت زندگی کاری	احداث مهد کودک ویژه کارکنان سازمان و شرکت‌های تابعه	معاونت توسعه مدیریت	میان‌مدت
	از طریق ارائه خدمات و تسهیلات	سالم کردن محیط کار و استفاده از تجهیزات ارگونومیک برای کارکنان		کوتاه‌مدت
	تسهیلات	ارائه تسهیلات مسکن به کارکنان سازمان		میان‌مدت
		ارائه تسهیلات و خدمات فرهنگی و ورزشی مناسب برای همه کارکنان		میان‌مدت
		ارائه خدمات و تسهیلات بهداشتی و پزشکی مناسب به همه کارکنان		میان‌مدت
	ارتقای سطح مهارت‌ها و دانش کارکنان	برگزاری دوره‌های تخصصی برای کارکنان سازمان		کوتاه‌مدت
		برقراری تعامل با سایر سازمان‌های موفق منطقه آزاد در سطح ملی و بین‌المللی و بهره‌گیری از تجربیات آنان		میان‌مدت
		تأمین و به‌روزرسانی اطلاعات حوزه تصمیم‌گیری مدیران و کارکنان		کوتاه‌مدت
		تأمین تجهیزات و ابزار شغلی موردنیاز کارکنان		کوتاه‌مدت
		حمایت از نوآوری‌های سازمانی		میان‌مدت
حفظ سلامتی کارکنان با ترویج سبک زندگی سالم	حفظ سلامتی کارکنان با ترویج سبک زندگی سالم	انتخاب گروه‌های ورزشی از کارکنان سازمان و حمایت از آن‌ها	معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری	بلندمدت
		آموزش کارکنان با محتوای سبک زندگی سالم		کوتاه‌مدت
		حمایت از تغذیه سالم در سازمان		میان‌مدت
		برگزاری روز ورزش همگانی فصلی در سطح شهر با حضور کارکنان		میان‌مدت
		تشویق به نرمش در محیط کار سازمان		بلندمدت
		برگزاری دوره‌های آموزشی، ورزشی و فرهنگی برای خانواده کارکنان		کوتاه‌مدت
		برگزاری تورهای گردشگری خارج از استان جهت تقویت مهارت‌های حرفه‌ای کارکنان		بلندمدت
		حضور صاحب‌نظران نظری و اجرایی در منطقه و برگزاری دوره‌های کارورزی		میان‌مدت
بازبینی و اصلاح ساختارها، رویکردها و فرایندهای درون‌سازمانی از منظر مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان	دسترسی برابر به فرصت‌ها و فرایندها	حمایت از کارکنان زن در دسترسی برابر به خدمات و امکانات موجود	معاونت توسعه مدیریت	کوتاه‌مدت
		حمایت از حضور زنان و نیروی بومی در بخش‌های مدیریتی سازمان		کوتاه‌مدت
		شفاف کردن روند استخدام کارکنان		کوتاه‌مدت
		تدوین اساسنامه شرایط زیست در منطقه آزاد و ارایه به کارکنان قبل از استخدام		میان‌مدت
		تدوین منشور حقوق اجتماعی کارکنان منطقه آزاد		کوتاه‌مدت
		پیش‌بینی مشوق‌ها و اضافه‌حقوق بر اساس دستورالعمل مشخص و شفاف که در دسترس کارکنان باشد		کوتاه‌مدت

نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی سازمان منطقه آزاد چابهار | ۳۷

کوتاه مدت		شفاف سازی فرایند تعیین دستمزد برای همه کارکنان			
کوتاه مدت		مشارکت دادن کارکنان در تعیین سیستم پاداش ها و مشوق ها			
کوتاه مدت		ارتقای شغلی با توجه به سطح مهارت های مرتبط با پست سازمانی			
کوتاه مدت		مناسب سازی دسترسی ساختمان ها برای معلولان			
کوتاه مدت		معرفی کارکنان شایسته با روند مشخص و امکان رقابت همه کارکنان			
بلند مدت	هیئت مدیره مدیرعامل	لحاظ کردن مسئولیت اجتماعی در بیانیه مأموریت و چشم انداز سازمان	تعیین مسیر هدایت سازمان به سوی مسئولیت اجتماعی	آموزش و ترویج فرهنگ مسئولیت پذیری اجتماعی در سازمان	
میان مدت		تبیین مسئولیت اجتماعی هر نهاد، سازمان و شرکت در گیر در مجموعه منطقه آزاد به تفکیک حوزه فعالیت			
بلند مدت		اتخاذ کدهای رفتاری و اخلاقی مدون که تعهد سازمان را در زمینه مسئولیت اجتماعی نشان دهد			
بلند مدت		ادغام مسئولیت اجتماعی در دستگاه ها، سیاست ها و تصمیم گیری های سازمان			
کوتاه مدت	معاونت توسعه	برگزاری کارگاه آموزشی و سمینارهای علمی	آموزش برای افزایش آگاهی کارکنان		
کوتاه مدت	مدیریت	انتشار اخبار مربوط به مسئولیت اجتماعی در نشریات سازمان			
کوتاه مدت		برگزاری دوره های آموزشی مرتبط			
کوتاه مدت	معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری	تشویق به کار داوطلبانه کارکنان سازمان در جامعه محلی	تشویق به مشارکت کارکنان در ایفای مسئولیت اجتماعی		
کوتاه مدت		حمایت از ایده های مشارکتی بین سازمان های مختلف برای تأمین نیازهای جامعه محلی			
کوتاه مدت		گزارش دهی سازمان به همه ذی نفعان در خصوص وضعیت درآمدی و هزینه ای			

هدف کلان ۲: احترام به حقوق سرمایه گذاران، اصناف، تولید کنندگان، مشتریان و ارباب رجوع

هدف خرد:

- افزایش رضایت مشتریان
- پاسداشت حقوق انسانی مبتنی بر مسئولیت اجتماعی
- احترام به حقوق مصرف کننده
- پایداری مثبت مشتری

راهبردهای هدف ۲:

راهبرد ۱: ایجاد شفافیت و حفظ حقوق مشتریان در راستای انجام مسئولیت اجتماعی و مشتری مداری

راهبرد ۲: بهبود وضعیت تجارت، تولید و افزایش ظرفیت منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

راهبردها	سیاست‌ها	طرح‌ها	واحد سازمانی	زمان
مشارکت اجتماعی و مشتری مداری	پاسخگویی	ارایه روند فعالیت در مجموعه	مدیریت حقوقی، امور قراردادهای و املاک	کوتاه مدت
		ارائه اطلاعات درست و صحیح به مشتریان		کوتاه مدت
		انتصاب کارشناسان متخصص و کارآزموده در حوزه مشتریان		کوتاه مدت
		الزام به رعایت تعهدات فی مابین		کوتاه مدت
	پاسخگویی	درک دیدگاه مشتریان و آمادگی برای شنیدن شکایات و انتقادات و پیگیری شکایات	بازرسی، نظارت و پاسخگویی به شکایات	کوتاه مدت
		پیش‌بینی مکانیسم‌های (حضور، مجازی، تلفنی و...) چندگانه برای پاسخگویی		میان مدت
		برگزاری دوره‌های آموزش مشتری مداری به کارکنان		میان مدت
		پیش‌بینی مکانیسم ارزیابی کارکنان ارتقای کیفیت خدمات به مشتریان		کوتاه مدت
	بهینه‌سازی مقررات	تسهیل و تسریع مراحل اداری	معاونت اقتصادی و سرمایه‌گذاری	کوتاه مدت
		تعديل مقررات و حمایت از شرکت‌های کوچک مقیاس و کسب و کارهای نو		کوتاه مدت
		شفاف کردن روند اطلاع‌رسانی و واگذاری پروژه‌ها		کوتاه مدت
		شفاف کردن فرایند واگذاری مجوزهای سرمایه‌گذاران		کوتاه مدت
توسعه اقتصادی و نوآوری	گسترش ظرفیت سرمایه‌گذاری در حوزه تولید و صنعت	تدوین بسته‌های تشویقی سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی	معاونت اقتصادی و سرمایه‌گذاری	میان مدت
		بستر سازی برای استقرار صنایع نو و زودبازده		بلند مدت
		تسهیل شرایط و بستر سازی برای ورود فناوری‌های نو		بلند مدت
	افزایش ظرفیت‌های نهادی تجارت با تأکید بر محور لجستیک	بستر سازی برای استقرار دستگاه‌های لجستیکی هوشمند	معاونت حمل و نقل	میان مدت
		بستر سازی برای ورود نسل نوین بیمه‌های کالا		میان مدت
		تمهیدات لازم برای گسترش بازارهای الکترونیکی	معاونت اقتصادی و سرمایه‌گذاری	میان مدت

هدف کلان ۳: تحقق توسعه پایدار جامعه محلی

اهداف خرد:

- کاهش فقر و اشتغال‌زایی
- توزیع عادلانه امکانات و خدمات از منظر اجتماعی و فضایی
- افزایش برابری فرصت‌ها و دسترسی به منابع
- بهبود وضعیت آموزش
- حفظ میراث فرهنگی و معنوی
- افزایش کیفیت زندگی
- افزایش مهارت‌ها
- ارتقاء سطح مشارکت نیروهای محلی در فرایند فعالیت واحدهای بنگاه
- ارتقاء سطح اعتماد و مشارکت بین نهادی

راهبردهای هدف ۳:

- راهبرد ۱: ارتقاء کمی و کیفی آموزش عمومی و مهارتی در راستای توانمندسازی جامعه محلی
- راهبرد ۲: پیشبرد سلامت با تأکید بر ارتقاء شاخص‌های بهداشتی و درمانی حوزه نفوذ منطقه آزاد
- راهبرد ۳: تهیه مسکن مناسب ایمن و تاب‌آور
- راهبرد ۴: کاهش نابرابری‌های فضایی - اجتماعی و افزایش امکان دسترسی محلات مختلف به خدمات شهری
- راهبرد ۵: بهبود وضعیت اشتغال در بخش زراعت گلخانه‌ای و شیلات با توجه به ظرفیت‌های بومی و استفاده از فناوری‌های روز
- راهبرد ۶: تقویت زیرساخت‌های کالبدی و اجتماعی گردشگری با توجه به ظرفیت‌های زیست‌محیطی، اجتماعی و فرهنگی
- راهبرد ۷: توسعه زیرساخت‌های جاده‌ای و افزایش ایمنی جاده‌ای

سیاست‌های اجرایی و طرح‌های جامعه محلی

راهبردها	سیاست‌ها	طرح‌ها	واحد سازمانی	زمان
ارتقاء کمی و کیفی آموزش عمومی و مهارتی در راستای توانمندسازی جامعه محلی	تسهیل دسترسی همگانی به مراکز و امکانات آموزشی با کیفیت و کادر آموزشی حرفه‌ای با اولویت محله‌های کم برخوردار	مشارکت در احداث مراکز آموزشی پیش دبستانی و دبستانی با آموزش و پرورش و خیرین مدرسه‌ساز حمایت از دانش آموزان استعداد درخشان در رشته‌های مختلف بورسیه دانشجویان با توجه به مشاغل مورد نیاز در مراکز علمی معتبر	معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری معاونت منابع انسانی	میان مدت کوتاه مدت کوتاه مدت
	مهارت آموزی و حرفه آموزی	عقد تفاهم نامه همکاری با سازمان فنی و حرفه‌ای برای دایر کردن رشته‌های مورد نیاز توسعه صنعتی آینده منطقه مشارکت با آموزش و پرورش در ایجاد هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کار و دانش پیشرفته		کوتاه مدت میان مدت
		شناسایی و استانداردسازی آموزش حرفه‌های بومی		کوتاه مدت
		شناسایی و معرفی دانشجویان نخبه منطقه به بنگاه‌های اقتصادی در رشته‌های مورد نیاز		میان مدت
		مشارکت با سازمان فنی و حرفه‌ای در فراهم کردن تسهیلات لازم برای جذب استادکارهای مورد نیاز برای رشته‌های جدید		کوتاه مدت
		نیازسنجی دوره‌های مشاغل مورد نیاز شرکت‌ها و تربیت نیروی بومی لازم در این حوزه‌ها		میان مدت
		برگزاری مسابقات در زمینه حرفه آموزی و مهارت آموزی برای تشویق به نوآوری و خلاقیت		کوتاه مدت
		تشکیل کانون‌های محله‌ای آموزش صنایع دستی در رشته‌های بومی منطقه		کوتاه مدت
		برگزاری نشست‌ها و برنامه های علمی، فرهنگی و اجتماعی ملی در منطقه با هدف معرفی استان و ایجاد ارتباط بین منطقه ای در کشور		کوتاه مدت
		تأمین دسترسی ساکنان خارج از محدوده منطقه آزادشهر چابهار به آب شرب لوله کشی	معاونت فنی و زیربنایی	بلندمدت
	دسترسی برابر به آب آشامیدنی سالم	تأمین آب ساکنان روستاهای حوزه نفوذ		بلندمدت
شاخص‌های درمائی بدانچه نفوذ منطقه				

بلندمدت	معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری	احداث مسیرهای دوچرخهسواری و پیاده‌روی در شهر	ترویج سبک زندگی سالم
میان مدت		برگزاری دوره های آموزش سبک زندگی اقتصادی	
میان مدت		برگزاری دوره کارآفرینی خرد، کسب و کارهای کوچک	
کوتاه مدت		برگزاری جشنواره‌های کتاب خوانی و ترویج نگارش	
کوتاه مدت		احداث سالن‌های ورزشی مناسب و در دسترس برای عموم	
میان مدت		ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای معلولان و سالمندان	
میان مدت		برگزاری جشنواره شهر سالم	
بلندمدت		حمایت از برگزاری ورزش‌های بومی	
بلندمدت	مدیریت غذا، دارو و سلامت	حمایت از احداث مراکز بهداشتی	دست‌رسی همگانی به خدمات بهداشتی-درمانی پایه
میان مدت		حمایت از احداث مراکز آزمایشگاهی	
میان مدت		حمایت از احداث مراکز توان‌بخشی ویژه معلولان	
کوتاه مدت		حمایت از حضور پزشکان و ارائه خدمات بهداشتی در روستاها و مراکز دور از دسترس به‌صورت دوره‌ای	
کوتاه مدت		ارائه خدمات پزشکی و بهداشتی با هزینه مناسب به ساکنان بومی	
میان مدت		حمایت از برگزاری برنامه‌های آموزشی بهداشتی مستمر برای عموم و در روستاها	
بلندمدت		بورسیه دانشجویان رشته‌های پزشکی و پیراپزشکی	
میان مدت		حمایت از تربیت و آموزش باسوادان بیکار در دوره‌های کمک پرستاری، دوره‌های مهارت‌های کاربردی آزمایشگاه و سایر مهارت‌های این حوزه و استخدام	
بلندمدت	معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری	حمایت از نهادهای مدنی فعال حوزه اعتیاد	کاهش سوء مصرف مواد اعتیادآور
کوتاه مدت		حمایت از مراکز بهداشت در خصوص آگاه‌سازی و کاهش بیماری ایدز	
کوتاه مدت		برگزاری کارگاه‌های آموزشی درباره سوء مصرف مواد با همکاری مدارس و مراکز فرهنگی	
کوتاه مدت		دایر کردن ایستگاه های سلامت با هدف ترویج محصولات بهداشتی در بین گروه‌های پرخطر	
کوتاه مدت		حمایت و توسعه مراکز بازپروری و اشتغال‌زایی آنان	
میان مدت		طراحی بسته‌های تشویقی برای شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران بخش خصوصی برای تحت پوشش	
میان مدت			
میان مدت			

		قرارداد همه کارگران و کارمندان	همگانی بیمه			
میان مدت		ایجاد صندوق های کوچک حمایتی				
میان مدت		حمایت از تسهیلات درمانی ارزان و به صرفه برای گروه های فاقد بیمه				
کوتاه مدت	معاونت اقتصادی و سرمایه گذاری سازمان	حمایت از تأمین مسکن مناسب خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد	دسترسی به مسکن مناسب	تجهیه مسکن مناسب ایمن و تاب آوری		
میان مدت		تشویق به سرمایه گذاران بخش خصوصی برای ساخت مسکن ایمن و سازگار با اقلیم منطقه				
میان مدت		آموزش دوره های بازسازی مسکن فرسوده در بین گروه ها				
میان مدت		تشویق شرکت های فعال در منطقه برای احداث مسکن ایمن و مناسب برای کارمندان و کارکنان خود				
کوتاه مدت		تشویق سازندگان مسکن برای استفاده از معماری بومی در ساخت مسکن				
میان مدت	معاونت فنی و زیربنایی	ارائه خدمات و تأسیسات زیربنایی شهری به شهر چابهار	افزایش محدوده خدمات سازمان	کاهش نابرابری های فضایی - اجتماعی و افزایش امکان دسترسی محلات مختلف به خدمات و امکانات شهری		
میان مدت		کمک به انجام پروژه های عمرانی و زیربنایی در روستاهای حوزه نفوذ منطقه آزاد				
میان مدت	معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری	امکان دسترسی عمومی به مراکز فرهنگی و تفریحی مختص سازمان				
		حمایت از حضور فعالان ورزشی، فرهنگی و هنری در راستای برگزاری برنامه ها				
		احداث مراکز فرهنگی چندمنظوره (فرهنگی، تفریحی) در سطح شهر				
بلند مدت	معاونت اقتصادی و سرمایه گذاری	حمایت و تشویق به ایجاد گلخانه ها	تقویت ظرفیت تطبیق با تغییرات اقلیمی	حمایت و تشویق به اشتغال در بخش زراعت گلخانه ای و شیلات با توجه به ظرفیت های بومی و استفاده از فناوری های روز		
میان مدت		تشویق به فعالیت های حفاظت کننده از منابع محیط زیستی				
میان مدت		سرمایه گذاری و همکاری با سایر نهادهای محلی در تحقیقات کشاورزی و توسعه فناوری های کشاورزی	افزایش بهره وری کشاورزی و درآمد تولید کنندگان محصولات کشاورزی خرد			
کوتاه مدت		ارائه مشوق هایی برای اشتغالزایی در حوزه کشاورزی				
کوتاه مدت		حمایت از آموزش روش های جدید کشاورزی				
کوتاه مدت		حمایت از گروه ها و نهادهای مدنی فعال در حوزه ترویج کشاورزی				

حمایت از بازاریابی برای کالاها و فرآورده‌های کشاورزی	برگزاری جشنواره‌های کشاورزی و حمایت از برگزیدگان	معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری	کوتاه‌مدت
	تشویق شرکت‌های تابعه و مشتریان به خرید محصولات بومی موردنیاز	معاونت فنی و زیربنایی	کوتاه‌مدت
بهبود امکانات و زیرساخت‌ها	نصب علائم و تابلوهای راهنما برای گردشگران در شهر	معاونت فنی و زیربنایی	کوتاه‌مدت
	احداث مراکز گردشگری چندمنظوره برای استفاده از فعالیت‌های مختلف در فصول سال		میان‌مدت
	احداث سرویس بهداشتی مناسب در سطح شهر و نقاط گردشگری		کوتاه‌مدت
	راه‌اندازی خط اتوبوس دریایی کنارک - چابهار	معاونت	بلندمدت
	تسهیل حمل‌ونقل هوایی، ریلی و جاده‌ای	حمل‌ونقل و ترانزیت	بلندمدت
	نصب تجهیزات و مبلمان شهری کافی و متناسب با اقلیم	معاونت فنی و زیربنایی	میان‌مدت
حمایت و توسعه از مشاغل حوزه گردشگری	آموزش نیروی ماهر در حوزه گردشگری و تورگردانی	معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری	کوتاه‌مدت
	حمایت از کسب و کارهای خانگی و بومی		کوتاه‌مدت
	ارائه تسهیلات به شاغلان بخش صنایع دستی		کوتاه‌مدت
	برگزاری کارگاه‌های آموزشی در حوزه صنایع دستی و غذاهای بومی		کوتاه‌مدت
	برگزاری جشنواره‌های مختلف و ارائه صنایع دستی و محصولات خانگی و معرفی ایده‌های نو		کوتاه‌مدت
	ارائه تسهیلات برای نوآوری در صنایع دستی و برند سازی		کوتاه‌مدت
	حمایت از موسیقی بومی با تأکید بر جریان‌های خلاق		کوتاه‌مدت
	حمایت از بوم گردی و ارائه تسهیلات به شاغلان بخش		کوتاه‌مدت
	اجبار به استخدام نیروی بومی در هتل‌ها و مراکز اقامتی		کوتاه‌مدت
	تشویق به استفاده از معماری بومی در مراکز اقامتی		کوتاه‌مدت
	تشویق شرکت‌های و مؤسسات سرمایه‌گذار به خرید محصولات پوشاک و محصولات بومی		کوتاه‌مدت
	برگزاری جشنواره‌های برون‌شهری و تبلیغ محصولات بومی محدوده		کوتاه‌مدت

تتوییت زیر ساخت‌های کابردی و اجتماعی گردشگری با توجه به ظرفیت‌های زیست محیطی، اجتماعی و فرهنگی

کوتاه مدت		استفاده از نمادهای هنری بومی در طراحی ساختمانها و مبلمان شهری منطقه آزاد		
کوتاه مدت		برگزاری روز پوشاک بومی در شهر و تشویق به حضور کارکنان در سازمان بالباس بومی در این روز		
کوتاه مدت	معاونت	حمایت از نصب علائم راهنمایی و رانندگی در محورهای پر تردد	بهبود وضعیت راهها و کاهش تصادفات جادهای	توسعه زیرساختهای جادهای و افزایش ایمنی جادهای
بلند مدت	حمل و نقل و ترانزیت	تشویق شرکتها و موسسههای سرمایه گذار برای کمک به احداث معابر ایمن در محدوده نفوذ هر شرکت		
کوتاه مدت		تشویق شرکتها و مؤسسات سرمایه گذار به آموزش رانندگان کامیونها با محوریت رانندگی ایمن		
کوتاه مدت	معاونت فرهنگی، اجتماعی و گردشگری	تشویق شرکتها و مؤسسات سرمایه گذار برای در نظر گرفتن رانندگی ایمن به عنوان پاداش به رانندگان		
میان مدت		برگزاری دورههای آموزشی قوانین شهری در رانندگی برای دانش آموزان		
میان مدت		تشویق شرکتها و مؤسسات سرمایه گذار به حمایت از مراکز توان بخشی برای مجروحان تصادف		

هدف کلان ۴: حفظ، ارتقاء و پایداری ظرفیت زیست محیطی منطقه هدف خرد:

حفظ منابع طبیعی

کاهش آلودگی های محیط زیست دریایی

بهبود الگوی مصرف انرژی

افزایش بهره وری با توجه به منابع موجود

حفظ میراث زیستی منطقه، افزایش دسترسی به منابع

راهبردهای هدف ۴:

راهبرد ۱: مدیریت پایدار آب و فاضلاب در جهت حفظ منابع آبی منطقه

راهبرد ۲: بهبود مصرف انرژی و سرمایه گذاری در انرژیهای نو با تأکید بر ظرفیت های اقلیمی

راهبرد ۳: محافظت و استفاده پایدار از محیط زیست دریایی با تأکید بر خلیج چابهار و سواحل پیرامون

سیاست‌های اجرایی و طرح‌های حوزه محیط‌زیست

راهبردها	سیاست‌ها	طرح‌ها	واحد سازمانی	زمان
مدیریت پایدار آب و فاضلاب برای حفظ منابع آبی منطقه	تأمین منابع آبی پایدار به‌منظور پاسخگویی به مشکل کمبود آب	بهره‌گیری از الگوهای کشت مناسب با نیاز به آب کم‌تر	معاونت فنی و زیربنایی	میان‌مدت
		کمک به حفاظت و بازیابی اکوسیستم‌های مربوط به آب		میان‌مدت
		از جمله تالاب‌ها، رودخانه‌ها و دریاچه‌ها		میان‌مدت
		نظارت بر کاهش بهره‌برداری غیرمجاز آب		میان‌مدت
		نظارت بر آلوده نکردن آب‌های زیرزمینی با کود و سموم		
	بهبود فاضلاب و بهداشت محیط	حمایت از نوآوری در زمینه مصرف آب	معاونت اقتصادی و سرمایه‌گذاری	میان‌مدت
		گزارش دهی سالانه برداشت و مصرف آب	معاونت فنی و زیربنایی	کوتاه‌مدت
		حمایت از دستیابی به دسترسی کافی برابر به امکانات فاضلاب بهداشتی برای همه	معاونت فنی و زیربنایی	بلندمدت
				کوتاه‌مدت
		اجرای مدیریت به‌هم‌پیوسته منابع آب در همه سطوح	حمایت از مشارکت گروه‌های ذی‌نفع در مدیریت آب	معاونت فنی و زیربنایی
تشکیل نهادهی متشکل از ذی‌نفعان برای نظارت بر مصرف آب در بخش صنعت، کشاورزی و خانگی	کوتاه‌مدت			
تشکیل و حمایت از گروه‌های فعال در حوزه آب	معاونت فرهنگی، اجتماعی		کوتاه‌مدت	
تشویق کارکنان سازمان به صرفه‌جویی در مصرف انرژی	کوتاه‌مدت			
تأکید بر بازیافت زباله در حفظ محیط‌زیست	تأکید بر بازیافت زباله در حفظ محیط‌زیست		بررسی میزان و نوع سوخت مصرفی در سازمان و برنامه‌ریزی برای بهبود بهره‌وری و حذف تجهیزات و امکانات پرمصرف	معاونت فنی و زیربنایی
		تشویق کارکنان سازمان به بازیافت	معاونت فرهنگی، اجتماعی	کوتاه‌مدت
		حمایت از احداث مرکز بازیافت		بلندمدت
		پیش‌بینی سطل زباله بازیافت و جمع‌آوری مناسب آن	معاونت فنی و زیربنایی	کوتاه‌مدت
		آموزش بازیافت به گروه‌های ذی‌نفع	معاونت فرهنگی، اجتماعی	کوتاه‌مدت
	تشویق شرکت‌ها و مؤسسات تابعه به بازیافت	کوتاه‌مدت		
	ارائه تسهیلات به شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران برای استفاده از امکانات و تجهیزات کم‌مصرف در ساخت و راه‌اندازی	حمایت از تولیدات بازیافتی و نوآوری‌ها در این زمینه	معاونت اقتصادی و سرمایه‌گذاری	بلندمدت
		کوتاه‌مدت		
		کوتاه‌مدت		

		انرژی تجدید پذیر و فناوری های پاک		ملاحظات و استفاده پایدار از محیط زیست دریایی با تأکید بر خلیج چابهار و سواحل پیرامون
حمایت از سرمایه گذاری در زیرساخت های انرژی و فناوری های پاک				
ارائه تسهیلات به شرکت ها و مؤسسات برای استفاده از فناوری های پاک				
همکاری با مؤسسات آموزشی و تحقیقاتی برای توسعه زیرساخت های لازم				
معاونت اقتصادی و سرمایه گذاری	بورسیه دانشجویان و محققان بومی در مراکز معتبر و حمایت از نوآوری های آنان			
	ارائه تسهیلات به کسب و کارهای مرتبط با این حوزه			
معاونت فنی و زیربنایی	جلوگیری و کاهش آلودگی دریایی از همه نوع زباله های دریایی و آلودگی مواد مغذی گیاهی			
	پایان دادن به اقدامات نابودکننده ماهیگیری و اجرای برنامه های مدیریت علمی			
	شناسایی گونه های نادر و حفاظت از آنها			
	انجام طرح های مطالعاتی علمی و دقیق از نظر شناخت ارتباطات اکوسیستمی دریا و ساحل در منطقه به منظور حفظ هماهنگی بین طرح ها و توسعه زیست محیطی در منطقه			
	تعیین مقررات برای فعالیت های توسعه ساحلی و تدوین برنامه هایی به منظور نظارت بر کیفیت زیست محیطی طرح های بخش خصوصی در ناحیه ساحلی و نظارت بر آنها تا رسیدن به اهداف نهایی			
	سرمایه گذاری برای اتخاذ روش ها و تهیه ابزارهای مناسب برای بهره برداری بیشتر و پایدار از ماهی تن بدون صدمه زدن به سایر منابع آبی در منطقه			
معاونت اقتصادی و سرمایه گذاری	توسعه سراجیه های پرورش میگو و به ویژه لابلستر (شاه میگو) مطابق با استانداردهای زیست محیطی باهدف کاهش فشار بر منابع طبیعی لابلستر			
	سرمایه گذاری بر روی سواحل صخره ای و پلاژها (سواحل هموار) و رفع آلودگی ها و جلوگیری از تخریب و فرسایش ساحل			
پیگیری جدی در زمینه مدیریت یکپارچه سواحل منطقه				

بخش دوم؛ نظامنامه مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد
تجاری- صنعتی چابهار

چشم‌انداز و بیانیه مأموریت مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار

• چشم‌انداز مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی

چشم‌انداز مسئولیت اجتماعی شرکتی بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار، با افق ۱۰ ساله و برای سال ۱۴۰۷ تدوین شده است. انتظار می‌رود طی ۱۰ سال آینده بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد چابهار:

بنگاه‌هایی پیشرو در بایبندی به مسئولیت اجتماعی باشند که علاوه بر پیگیری توسعه اقتصادی به دنبال تحقق توسعه پایدار از طریق تحول درون‌بنگاهی، مشتری‌مداری، توسعه جامعه محلی و حفاظت از محیط‌زیست باشند.

بیانیه مأموریت بنگاه‌های اقتصادی

ما به‌عنوان بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار با ارتقاء دانش، تعهد و رفاه نیروی شاغل، بهبود ارائه خدمات به مشتریان، مدنظر قرار دادن ملاحظات زیست‌محیطی در برنامه‌های توسعه شرکت، فرایندهای شرکتی و مشارکت در توسعه اجتماع محلی، نقش اساسی در توسعه منطقه ایفاء خواهیم کرد. هدف ما دستیابی به توسعه پایدار منطقه از طریق افزایش تعهد و بهره‌وری شاغلان بنگاه‌ها، گسترش سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های تولیدی در توسعه اقتصادی منطقه، وارد کردن جمعیت بومی در فرایندهای بازار و کسب‌وکار، مهار مسائل اجتماعی و ارتقاء ظرفیت زیست‌محیطی است.

اهداف کلان، اهداف خرد، راهبردها، سیاست‌های اجرایی و برنامه‌های

مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار

به منظور تحقق چشم‌انداز مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری -

صنعتی چابهار، ۴ هدف کلان، ۱۷ هدف خرد، ۹ راهبرد، ۱۳ سیاست و ۶۱ طرح به شرح ذیل

تدوین شده است:

هدف کلان ۱: ارتقاء سرمایه انسانی با عمل به مسئولیت اجتماعی بنگاه

اهداف خرد:

- ارتقاء تعلق سازمانی و اخلاق حرفه‌ای در راستای مسئولیت اجتماعی
- دسترسی برابر به فرصت‌ها و امکانات رفاهی برای همه شاغلان بنگاه
- افزایش مهارت‌ها و ارتقای دانش فنی

راهبردهای هدف ۱:

راهبرد ۱: حفظ و ارتقاء سرمایه انسانی بنگاه

راهبرد ۲: آموزش و ترویج فرهنگ مسئولیت‌پذیری اجتماعی در بنگاه

سیاست‌های اجرایی و طرح‌های درون‌سازمانی

راهبردها	سیاست‌ها	طرح‌ها	زمان
بنگاه حفظ و ارتقاء سرمایه انسانی	ارتقای سطح مهارت‌ها و دانش شاغلین	برگزاری دوره‌های آموزشی-مهارتی برای شاغلین	کوتاه‌مدت
		حمایت از نوآوری‌ها و ابتکارات شاغلین	کوتاه‌مدت
		جذب نیروی انسانی از بین فارغ‌التحصیلان فنی حرفه‌ای و علمی-کاربردی	میان‌مدت
	ارتقای شغلی کارکنان	تدوین دستورالعمل ارتقای شغلی در بین کارکنان	کوتاه‌مدت
		ارتقای شغلی زنان در پست‌های مدیریتی و تصمیم‌گیری	بلندمدت
		اختصاص سهمیه استخدام معلولان و بازپروران	کوتاه‌مدت
		ارتقای شغلی با توجه به سطح مهارت‌های مرتبط با پست سازمانی	میان‌مدت
	رفاه و آسایش شاغلین	شفاف‌سازی روند استخدام کارکنان	کوتاه‌مدت
		شفاف‌سازی فرایند تعیین دستمزد برای همه کارکنان	کوتاه‌مدت
		مشارکت دادن کارکنان در تعیین سیستم پاداش‌ها و مشوق‌ها	کوتاه‌مدت
		تعیین حداقل حقوق برای شاغلین	کوتاه‌مدت
		تعیین نماینده گروه‌های کاری در کمیته امنیت و سلامت کاری	کوتاه‌مدت
		تأمین محیط و ابزارهای ایمنی و بهداشت محیط کاری	کوتاه‌مدت
آموزش و ترویج فرهنگ مسئولیت‌پذیری اجتماعی در بنگاه	تشویق به مشارکت	برقراری بیمه کاری برای همه شاغلین	کوتاه‌مدت
		تشویق کردن به کار داوطلبانه کارکنان سازمان و شرکت‌های تابعه در جامعه محلی	میان‌مدت
		مشارکت بین مدیریت و شاغلین در امر تصمیم‌گیری	میان‌مدت
		حمایت از ایده‌های مشارکتی بین سازمان‌های مختلف برای تأمین نیازهای جامعه محلی	میان‌مدت
		گزارش دهی سازمان به همه ذی‌نفعان درباره وضعیت درآمدی و هزینه‌ای	میان‌مدت

هدف کلان ۲: احترام به حقوق مشتریان و ارباب رجوع

هدف خرد:

- افزایش رضایت مشتریان
- پاسداشت حقوق انسانی مبتنی بر مسئولیت اجتماعی
- احترام به حقوق مصرف کننده

راهبردهای هدف ۲:

- راهبرد ۱: ایجاد شفافیت و حفظ حقوق مشتریان در راستای انجام مسئولیت اجتماعی
- راهبرد ۲: افزایش تسهیلات و خدمات در راستای مشتری مداری

سیاست‌های اجرایی و طرح‌هایی برای مشتریان بنگاه‌های اقتصادی

زمان	طرح‌ها	سیاست‌ها	راهبردها
کوتاه مدت	وجود سیستم مرجوعی کالا و خدمات تولیدی	پذیرش نقصان و پاسخگویی	ایجاد شفافیت و حفظ حقوق مشتریان در راستای انجام مسئولیت اجتماعی
میان مدت	انتشار عمومی گزارش‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی		
میان مدت	انتشار اطلاعات عمومی و مرتبط با مشتری		
کوتاه مدت	اصلاح و ایمن سازی معابر برای دسترسی به بنگاه	ایجاد زیرساخت‌ها	افزایش تسهیلات و خدمات در راستای مشتری مداری
کوتاه مدت	ایجاد تابلوهای راهنما برای بالا بردن خوانش محیطی		
کوتاه مدت	ایجاد زیرساخت‌های رفاهی برای مشتریان		
کوتاه مدت	ایجاد زیرساخت‌های بهداشتی برای مشتریان		
میان مدت	زیباسازی محیطی		

هدف کلان ۳: تحقق توسعه پایدار جامعه محلی

اهداف خرد:

- کاهش فقر و اشتغال‌زایی
- توزیع عادلانه امکانات و خدمات
- افزایش برابری فرصت‌ها و دسترسی به منابع
- بهبود وضعیت آموزش
- افزایش کیفیت زندگی
- افزایش مهارت‌ها

راهبردهای هدف ۳:

- راهبرد ۱: ارتقاء سطح کمی و کیفی آموزش رسمی و غیررسمی در راستای توانمندسازی جامعه محلی
- راهبرد ۲: زندگی سالم و پیشبرد سلامت با تأکید بر ارتقاء وضعیت بهداشت و درمان جامعه محلی
- راهبرد ۳: بهبود وضعیت اشتغال و توسعه اقتصادی

سیاست‌های اجرایی و طرح‌هایی برای جامعه محلی

راهبردها	سیاست‌ها	طرح‌ها	زمان
ارتقاء سطح کمی و کیفی آموزش رسمی و غیررسمی در راستای توانمندسازی جامعه محلی	دسترسی همگانی به مراکز و امکانات آموزشی با کیفیت و کادر آموزشی حرفه‌ای با اولویت محله‌های کم برخوردار	حمایت از احداث مراکز آموزشی	میان‌مدت
		مشارکت در افزایش تجهیزات و امکانات آموزشی	میان‌مدت
	مهارت‌آموزی و حرفه‌آموزی	برگزاری دوره‌های گسترده مهارت‌آموزی و حرفه‌آموزی با توجه به نیازهای شغلی	میان‌مدت
		ایجاد و گسترش موسسه‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	میان‌مدت
		شناسایی و استانداردسازی آموزش حرفه‌های بومی	میان‌مدت
		به‌کارگیری فارغ‌التحصیلان بومی دوره‌های فنی حرفه‌ای در شرکت‌ها	میان‌مدت
		جذب نیروهای حرفه‌ای غیربومی موردنیاز در مراکز آموزشی چابهار و محدوده نفوذ آن با دادن تسهیلات و مشوق‌های لازم	کوتاه‌مدت
		نیازسنجی دوره‌ای مشاغل موردنیاز بنگاه‌ها و تربیت نیروی بومی	میان‌مدت
زندگی سالم و پیشبرد سلامت با تأکید بر ارتقاء وضعیت بهداشت و درمان جامعه محلی	دستیابی به دسترسی برابر به آب آشامیدنی سالم و تأمین انرژی	تأمین دسترسی ساکنان خارج از محدوده منطقه آزاد به آب شرب	میان‌مدت
		تأمین انرژی لازم از منابع تجدیدپذیر	میان‌مدت
	دسترسی همگانی به خدمات بهداشتی-درمانی بابه	حمایت از احداث مراکز بهداشتی	بلندمدت
		حمایت از احداث مراکز آزمایشگاهی	میان‌مدت
		حمایت از احداث مراکز توانبخشی ویژه معلولان	میان‌مدت
		حمایت از حضور پزشکان و ارائه خدمات بهداشتی در روستاها و مراکز دور از دسترس به‌صورت دوره‌ای	کوتاه‌مدت
		ارائه خدمات پزشکی و بهداشتی باقیمت مناسب به ساکنان بومی	کوتاه‌مدت
		حمایت از برگزاری برنامه‌های آموزشی بهداشتی مستمر برای عموم	میان‌مدت
بهبود وضعیت اشتغال و توسعه اقتصادی	اشتغال بومی	استفاده از نیروی کار بومی	کوتاه‌مدت
	توسعه اقتصادی	استفاده از نیروی بومی در رده میانی و بالای بنگاه	میان‌مدت
		بالا بردن میزان اشتغال مستقیم و غیرمستقیم	میان‌مدت
		ارائه مشوق‌هایی برای اشتغال‌زایی در حوزه‌های دارای ظرفیت بومی	میان‌مدت
		تأمین اقلام مصرفی و مواد اولیه موردنیاز از تأمین‌کنندگان محلی	کوتاه‌مدت

هدف کلان ۴: حفظ، ارتقاء و پایداری ظرفیت زیست محیطی منطقه

هدف خرد:

- حفظ منابع طبیعی
- کاهش آلودگی‌های محیط زیستی
- بهبود الگوی مصرف انرژی
- افزایش بهره‌وری با توجه به منابع موجود
- حفظ میراث زیستی منطقه، افزایش دسترسی به منابع

راهبردهای هدف ۴:

راهبرد ۱: مدیریت پایدار آب و فاضلاب با هدف حفظ منابع آبی منطقه

راهبرد ۲: محافظت و استفاده پایدار از محیط زیست

سیاست‌های اجرایی و طرح‌های حوزه محیط زیست

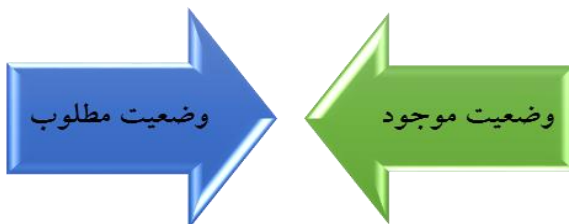
راهبردها	سیاست‌ها	طرح‌ها	زمان	
مدیریت پایدار آب و فاضلاب در منطقه برای حفظ منابع آبی	استفاده بهینه و مجدد از منابع آبی	استفاده مجدد از پساب و فاضلاب تولیدی	میان‌مدت	
		استفاده مجدد از پساب و فاضلاب تولیدی در فضای سبز	میان‌مدت	
		استفاده از آب حاصل از چگالش دستگاه‌های برودتی	میان‌مدت	
		حمایت از نوآوری در زمینه مصرف آب	میان‌مدت	
	بهبود فاضلاب و بهداشت محیط	گزارش دهی سالانه برداشت و مصرف آب	کوتاه‌مدت	
		مشارکت در تصفیه پساب و فاضلاب تولیدی بنگاه‌ها	بلندمدت	
	کاهش زباله‌های صنعتی	مشارکت در تصفیه پساب و فاضلاب تولیدی شهری	مشارکت در تصفیه پساب و فاضلاب تولیدی شهری	کوتاه‌مدت
			استفاده از مواد مناسب برای بسته‌بندی دوستدار محیط‌زیست	میان‌مدت
کاهش آلودگی هوا		باز یافت زباله‌های تولیدی	باز یافت زباله‌های تولیدی	میان‌مدت
			مشارکت در باز یافت زباله	میان‌مدت
	استفاده از مواد باز یافتی به‌عنوان ماده اولیه تولیدات		میان‌مدت	
	کاهش میزان تولید گازهای گلخانه‌ای		کوتاه‌مدت	
محافظت و استفاده پایدار از محیط‌زیست		کاهش میزان تولید ذرات معلق	کوتاه‌مدت	

شاخص‌های ارکان مسئولیت اجتماعی، بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار

با توجه به ماده یک قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران که در آن هدف از ایجاد مناطق آزاد را «انجام امور زیربنایی، عمران و آبادانی، رشد و توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاری و افزایش درآمد عمومی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه‌ای، تولید و صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی و ارائه خدمات عمومی» بیان می‌کند و این اهداف در راستای ایجاد توسعه پایدار در مناطق آزاد است. هدف اصلی مسئولیت اجتماعی شرکتی نیز تعادل بخشی بین رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و به‌طور کلی ایجاد زمینه‌ای برای توسعه پایدار است؛ از این رو مسئولیت اجتماعی شرکتی در منطقه آزاد تجاری- صنعتی چابهار علاوه بر سازمان منطقه آزاد، شامل بنگاه‌های اقتصادی مستقر در منطقه نیز می‌شوند، چراکه مجموعه بنگاه‌ها اعم از تجاری و تولیدی و سازمان منطقه آزاد با عملکرد و جایگاه خود به‌عنوان موتور محرکه توسعه اقتصادی منطقه محسوب می‌شوند. به همین منظور وجود نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی برای بنگاه‌های اقتصادی منطقه لازم و ضروری است.

مسئولیت اجتماعی شرکتی در بنگاه‌های اقتصادی مستقر در منطقه آزاد تجاری- صنعتی

چابهار زمانی به‌طور کامل محقق می‌شود که **وضعیت موجود میل به تساوی با وضعیت مطلوب** را داشته باشد؛ از این رو نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی بنگاه‌های اقتصادی مشتمل بر چهار رکن سازمانی، مشتریان، جامعه محلی و محیط‌زیست است و هر یک از ابعاد دارای شاخص‌هایی هستند که به‌وسیله وضعیت مطلوب و وضعیت موجود هر بنگاه قابل اندازه‌گیری است. این ویژگی نظامنامه مسئولیت اجتماعی برای بنگاه‌های اقتصادی، امکان مقایسه آن‌ها را فراهم می‌آورد که به‌طور سالیانه می‌تواند مورد ارزیابی قرار گیرد.

نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری-صنعتی چابهار | ۵۷

جدول شماره ۳: شاخص‌های ارکان مسئولیت اجتماعی، بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد تجاری-

صنعتی چابهار

ارکان	شاخص	وضعیت مطلوب	وضعیت موجود
مسئولیت اجتماعی	دستمزد	حداقل دستمزد	میزان دستمزد دریافتی
	آموزش	آموزش مورد نیاز شاغلین	میزان ساعت آموزش ضمن خدمت
		تعداد نیروی کار جذب شده دارای مهارت	میزان نیروی کار جذب شده از مراکز فنی و حرفه‌ای و علمی و کاربردی
	بیمه	تعداد نیروی کار	تعداد نیروی کار بیمه شده
	امنیت شغلی	کمیت امنیت و سلامت شغلی	وجود نماینده گروه‌های شغلی
	مشارکت	تعداد جلسه‌های درون سازمانی	میزان جلسه‌های مشاوره با کارکنان میانی و پایین
			میزان جلسات انتقادات و پیشنهادات بین کارکنان و مدیران
	توانمندسازی	سهمیه استخدام معلولین و گروه‌های خاص	تعداد معلولین استخدام شده
			تعداد باز پروران استخدام شده
	ایمنی و بهداشت محیط کار	تعداد کارکنان	میزان استفاده از وسایل ایمنی متناسب با شغل
		فضای کار	میزان فضای کار دارای بهداشت محیطی
	رفاه	تعداد مشاغل دارای سختی کار	میزان کارکنان مشمول سختی کار
		تعداد نیروی کار	تعداد نیروی کار استفاده کننده از سرویس ایاب و ذهاب
	زنان	پاداش	مشارکت کارکنان در فرایند تعیین پاداش
		تعداد نیروی کار	میزان کارکنان زن
	ارتقای شغلی	تعداد مدیران	میزان مدیران ارشد و میانی زن
		میزان ارتقای شغلی سازمانی صورت گرفته	میزان ارتقای شغلی صورت گرفته بر اساس عدالت شغلی
مسئولیت اقتصادی	شفافیت	تعداد گزارش‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی	میزان انتشار عمومی گزارش‌ها
		حجم کالای وارد شده به بندر و ترخیص شده	انتشار عمومی اطلاعات مربوط به زمان وارد کالا به بندر و زمان ترخیص آن
	معلولین و گروه‌های خاص	معیار منتهی به بنگاه اقتصادی	میزان معابر اصلاح شده برای سهولت دسترسی
		تعداد کالای مرجوعی	میزان معابر ایمن سازی شده
	پذیرش نقصان	تعداد کالای مرجوعی	میزان قبولی کالای مرجوعی
	زیرساخت	استاندارد نسبت تعداد سرویس بهداشتی به فضای تجاری	نسبت تعداد سرویس بهداشتی اختصاص داده شده به فضای تجاری

نظامنامه مسئولیت اجتماعی شرکتی بنگاه‌های اقتصادی منطقه آزاد چابهار | ۵۸

	استاندارد نسبت فضای مادر و کودک به فضای تجاری	نسبت فضای مادر و کودک اختصاص داده شده به فضای تجاری
	میزان تابلوهای راهنما برای خوانایی محیط	تعداد تابلوهای راهنما برای خوانایی محیط
جامعه محلی	آب شرب	حجم مصرف آب شرب
	مصرف انرژی	حجم برق مصرفی
	تأمین کنندگان محلی	حجم خرید اقلام مصرفی و مواد اولیه
	نیروی کار بومی	تعداد نیروی کار
	توسعه اقتصادی	تعداد مدیران
	معماری	میزان اشتغال مستقیم
	پساب فاضلاب	حجم معماری داخلی و خارجی بناهای تجاری و گردشگری ساخته شده
	استفاده مجدد از منابع آبی	حجم معماری داخلی و خارجی اقتباس شده از فرهنگ و معماری بومی
	استفاده از مواد اولیه قابل بازیافت	میزان پساب و فاضلاب تصفیه شده
	گازهای گلخانه‌ای	حجم پساب و فاضلاب
محیط زیست	ذرات معلق	حجم مشارکت در تصفیه پساب و فاضلاب کل
	استفاده مجدد از مواد بازیافتی	میزان استفاده مجدد از پساب و فاضلاب تصفیه شده در شرکت
	زباله‌های تولیدی	میزان استفاده مجدد از پساب و فاضلاب تصفیه شده در فضای سبز
	حجم تولید گازهای گلخانه‌ای	میزان استفاده از آب حاصل از چگالش رطوبت هوای کولرگازی در فضای سبز
	حجم تولید ذرات معلق	میزان استفاده از مواد اولیه قابل بازیافت
	حجم استفاده از مواد بازیافتی	میزان کاهش گازهای گلخانه‌ای از طریق اقدامات اصلاحی
	حجم زباله تولیدی	میزان مشارکت در تصفیه پساب و فاضلاب
	حجم زباله تولیدی	میزان اشتغال غیرمستقیم

میزان مشارکت در بازیافت زباله تولیدی		
میزان محصولات دوستدار محیط‌زیست	حجم محصولات تولیدی	محصولات دوستدار محیط‌زیست
میزان بسته‌بندی محصولات دوستدار محیط‌زیست	حجم بسته‌بندی محصولات	بسته‌بندی دوستدار محیط‌زیست